

Instytut Turystyki

Stadium realizacyjnego zagospodarowania
turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich

/Scenariusz realizacyjny/

A-1166

Opracował: mgr Henryk Legienis

Konsultanci: prof.dr hab. Jerzy Kruczała
doc. Bolesław Libicki

Warszawa 1989 r.

Spis treści

1. Cel ,zakres i metody opracowania	str. 1
2. Zawartość merytoryczna opracowania	str. 1 - 4
3. Inwestycje turystyczne	str. 4 - 18
4. Zagadnienia prawne - finansowe	str.18 - 37
5. Zagadnienia wykonawstwa inwestycji oraz zaopatrzenia materiałowego	str.37 - 42
6. Zabezpieczenie kadr dla działalności turystycznej na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich	str.42 -
7. Instrumenty ekonomiczne i organizacyjne jako podstawa realizacji scenariuszy	str.43 - 45
8. Wnioski i ustalenia końcowe	str.45 - 46

1. Cel, zakres i metody opracowania

Materiałem wyjściowym do niniejszej pracy naukowo-badawczej jest "Program zagospodarowania turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich" opracowany pod redakcją: dr A. Jagusiewicza w Instytucie Turystyki w 1988 r., który stanowi "wizję docelową" tego zagospodarowania. Zadaniem natomiast omawianego tu studium realizacyjnego jest stworzenie właściwych scenariuszy, które mają ową wizję realizować.

Studium zostało więc opracowane dla trzech szczebli podmiotów z uwzględnieniem ich specyficznych kompetencji, tj.

szczebla centralnego,

szczebla regionalnego,

oraz szczebla lokalnego /wiejsko-gminnego/.

Zakres opracowania obejmuje zagadnienia prawne, ekonomiczno-finansowe i organizacyjne. Terytorialnie będzie dotyczyć obszaru WJM to jest w województwie suwalskim miast: Giżycko, Mikołajki, Orzysz, Pisz, Ruciane Nida, Ryn i Węgorzewo oraz gmin Giżycko, Kruklanki, Mikołajki, Miłki, Orzysz, Pisz, Pozezdrze, Ruciane Nida, Ryn i Węgorzewo a w województwie alsztyńskim gmin: Piecki, Mrągowo, Sorkwity i Świętajno. Etap pierwszy pracy polega na opracowaniu dwóch ekspertyz, prawnej i ekonomicznej a etap drugi na sporządzeniu scenariuszy realizacyjnych w zakresie zagospodarowania turystycznego proponowanego w "Programie".

2. Zawartość merytoryczna opracowania

1/ Aspekty prawne realizacji zagospodarowania turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich /Ekspertyza prawna/ - opracowanie dr Piotr Krzysztof Walczuk.

Ekspertyza obejmuje między innymi:

- spis najważniejszych aktów normatywnych związanych z tematem,
- zagadnienia dotyczące planowania przestrzennego, lokalizacji inwestycji turystycznych oraz realizacji inwestycji turystycznych,
- zagadnienia prawno-finansowe związane z inwestycjami turystycznymi,
- reglamentację działalności gospodarczej w zakresie turystyki,
- gospodarkę terenami pod inwestycje turystyczne oraz współdziałanie w zakresie realizacji inwestycji turystycznych,
- wybrane problemy dotyczące ochrony środowiska.

2/ Studium realizacyjne zagospodarowania turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich /Część ekonomiczna/ - opracowanie dr Michał Stalski. Opracowanie obejmuje między innymi:

- uwarunkowania rozwoju turystyki z określeniem podstawowych parametrów poziomu usług turystycznych tj. różnych rodzajów bazy oraz przestrzennej struktury turystyki,
- warianty realizacyjne w trzech wersjach z określeniem przewidywanej wielkości bazy noclegowej oraz nakładów inwestycyjnych,
- uwarunkowania realizacyjne projektowanych inwestycji z określeniem ich rozmieszczenia, uwarunkowań prawnych i fiskalnych oraz z zakresu zaopatrzenia i przerobu,
- zagadnienia koordynacji i kooperacji pomiędzy podmiotami biorącymi udział w realizacji założonego programu,

- zagadnienia dotyczące zapewnienia kadr obsługi turystycznej,
- przewidywane efekty ekonomiczne związane z rozwojem i ruchem turystycznym.

3/ Studium realizacyjne zagospodarowania turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich /scenariusz realizacyjny/ - opracowanie mgr Henryk Legienis, Opracowanie obejmuje między innymi:

- wyszczególnienie planowanych na tym terenie nowych inwestycji z określeniem ilości miejsc noclegowych oraz określeniem kompetencji poszczególnych podmiotów administracyjnych w zakresie udzielania wskazań lokalizacyjnych oraz pozwoleń na budowę,
- zagadnienia prawno-finansowe dotyczące poszczególnych szczebli administracji państwowej oraz ich wpływu na realizację inwestycji,
- zestawienie kosztów nowych inwestycji turystyczno-wczasowych oraz określenie możliwości finansowych w zdobywaniu funduszy na te inwestycje,
- wyszczególnienie obiektów zaplanowanych do adaptacji na cele turystyczno-wczasowe i gastronomiczne oraz określenie kosztów tej adaptacji i sposobów zbierania funduszy na ten cel,
- wyszczególnienie obiektów turystyczno-wczasowych przewidzianych do likwidacji oraz określenie właściwej w danym zakresie podstawy prawnej,
- zagadnienia wykonawstwa inwestycji oraz zaopatrzenia materiałowego z uwzględnieniem zakładów produkcji materiałów budowlanych oraz przedsiębiorstw i zakładów związanych z budownictwem na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich i terenów przyległych,

- problematykę dotyczącą zabezpieczenia kadr dla działalności turystycznej na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich,
- zagadnienia instrumentów ekonomicznych i organizacyjnych związanych z realizacją poszczególnych scenariuszy zagospodarowania turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich.

Według programu zagospodarowania turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich prognozy szacunkowe przewidują, że w 2010 r. potrzeby w całej bazie noclegowej ukształtują się w granicach 40-45 tys. miejsc noclegowych, z tego w obiektach turystycznych i czasowo-wypoczynkowych będzie potrzebne ok. 12-13 tys. nowych miejsc noclegowych. Funkcjonującą obecnie bazę noclegową cechuje bardzo mały udział obiektów prywatnych, zwłaszcza stanowiących własność ludności miejscowej. Proponuje się zwiększenie partycypacji ludności miejscowej w świadczeniu usług turystycznych.

Zasadniczym warunkiem podjęcia przedsięwzięć inwestycyjnych powinien stanowić udokumentowany brak przeciwwskazań ekologicznych oraz pełne uzbrojenie techniczne i sanitarne, zabezpieczające środowisko przyrodnicze przed negatywnymi skutkami użytkowania turystycznego. Na miejscowości rozwojowe w okresie kierunkowym, a więc po roku 2010 wyznacza się 19 ośrodków recepcyjnych, wśród których znajduje się 7 miast i 3 wsie gminne. Przyjmuje się, że na terenach pojeziernych optymalne wielkości bazy recepcyjnej, zapewniające prawidłowe funkcjonowanie gospodarki turystycznej, wynoszą 2-5 tys. miejsc noclegowych w ośrodkach miejskich, a na wsi oscylują około 1 tys. miejsc noclegowych, nie przekraczając liczby 2 tys.

3. Inwestycje turystyczne

Według programu zagospodarowania turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich przewiduje się na tym terenie następujące

inwestycje turystyczne:

Miasta

Gizyoko

1/ Hotel	- 350 m-c noclegowych
2/ Pensjonaty	- 100 - " -
3/ Wioski żeglarskie	- 300 - " -
4/ Campingi	- 500 - " -
5/ Pokoje gościnne	- 50 - " -

Mikołajki

1/ Hotel	- 200 m-c noclegowych
2/ Pensjonaty	- 50 m-c noclegowych
3/ Sanatorium	- 500 - " -
4/ Wioski żeglarskie	- 100 - " -
5/ Campingi	- 300 - " -
6/ Pokoje gościnne	- 150 - " -

Orzysz

1/ Campingi	- 300 m-c noclegowych
2/ Ośrodki wczasowe	- 400 - " -
3/ Pokoje gościnne	- 100 - " -

Pisz

1/ Pensjonaty	- 100 m-c noclegowych
2/ Wioski żeglarskie	- 150 - " -
3/ Pokoje gościnne	- 50 - " -

Ruciane Nida

1/ Hotele	- 100 m-c noclegowych
2/ Wioski żeglarskie	- 100 - " -
3/ Campingi	- 300 - " -
4/ Ośrodki wypoczynkowe	500 - " -
5/ Pokoje gościnne	- 100 - " -

Ryki

- 1/ Hotel - 100 miejsc noclegowych
- 2/ Wioski żeglarskie - 100 - " -
- 3/ Pensjonaty - 100 - " -
- 4/ Campingi - 300 - " -
- 5/ Ośrodki wczasowe - 200 - " -
- 6/ Pokoje gościnne - 100 - " -

Węgorzewo

- 1/ Pensjonaty - 100 miejsc noclegowych
- 2/ Wioski żeglarskie - 150 - " -
- 3/ Ośrodki wczasowe - 300 - " -
- 4/ Pokoje gościnne - 50 - " -

Gminy

Gizycko

- 1/ Doba - pole biwakowe na 50 miejsc noclegowych
- 2/ Fuleda - pole biwakowe na 50 miejsc noclegowych
- 3/ Kruklin - stacja wodna na 50 miejsc noclegowych
- 4/ Niegoicin - stacja wodna na 120 miejsc noclegowych

Rozbudowa dwóch zakładowych Yacht Clubów o
70 m-o nocleg.

- 5/ Pierkułowo - pole biwakowe na 400 miejsc noclegowych
- 6/ Róg Pierkułowski - pole biwakowe na 100 miejsc noclegowych
- 7/ Wilkasy - pokoje gościnne 30 miejsc noclegowych

Kruklański

- 1/ Grądy Kruklańskie - wioska turystyczna 200 m-o noclegowych
- inwestor BTZ PTTK /teren jest wykupiony
- pole biwakowe na 50 miejsc noclegowych
- 2/ Kruklański - pokoje gościnne na 100 miejsc noclegowych

Mikołajki

- 1/ Dybowo - ośrodek żeglarski na 80 miejsc noclegowych
- 2/ Iora - ośrodek żeglarski na 100 - " -
pole biwakowe na 100 - " -
- 3/ Stare Sady - stacja wodna na 200 miejsc noclegowych
- 4/ Tałty - pokoje gościnne na 50 miejsc noclegowych

Miłki

- 1/ Jagodne Małe - pole biwakowe na 100 miejsc noclegowych
- 2/ Kleszczewo - - " - na 100 - " -
- 3/ Ogródki - - " - na 100 - " -
ośrodek wczasów wypoczynkowych na 40
miejsc noclegowych
- 4/ Rydzewo - wioska żeglarska /Marina/ 100 miejsc nocleg.
pokoje gościnne - 100 miejsc noclegowych

Mragowo

- 1/ Wierzbowo - pole biwakowe - 50 miejsc noclegowych

Orzysz

- 1/ Ciernięty - stacja wodna - 80 miejsc noclegowych
- 2/ Dziąbiele - pole biwakowe - 100 - " -
- 3/ Góra - pole biwakowe - 100 - " -
- 4/ Nowe Gąty - pokoje gościnne - 50 - " -
- 5/ Okartowo - stacja wodna - 200 - " -
- 6/ Suchy Róg - pole biwakowe - 100 - " -
- 7/ Ublik - ośrodki wypoczynkowe - 100 - " -

Piecki

- 1/ Jakubowo - rozbudowa ośrodka wczasowo-kolonijnego - 50
miejsc noclegowych
- 2/ Piecki - pawilony turystyczne przy ocampingu - 200 miejsc
noclegowych

Pisz

- 1/ Imionek - pole biwakowe - 100 miejsc noclegowych
- 2/ Karwik - " - " - 100 " -
- 3/ Kwik - " - " - 50 " -
- stanica wodna - 100 " -
- 4/ Pilchy - pole biwakowe - 50 " -
- 5/ Pogubie Tylne - pole biwakowe - 50 " -
- 6/ Rybitwy - ośrodki wypoczynkowe - 930 miejsc noclegowych
- 7/ Zdory - pole biwakowe - 100 miejsc noclegowych

Pozezdrze

- 1/ Dziadaszyn - Ośrodek wczasowo-wypoczynkowy - 30 miejsc noclegowych
- 2/ - stanica wodna - 50 miejsc noclegowych

Ruciane Nida

- 1/ Głódno - pole biwakowe - 100 miejsc noclegowych
- 2/ Karwica - wioska turystyczna /wakacyjna/ - 100 miejsc noclegowych
- 3/ Papielno - pole biwakowe - 100 miejsc noclegowych
- 4/ Wierzba - obiekt turystyki wodnej - 60 miejsc noclegowych
- 5/ Zamordleje - pole biwakowe - 100 miejsc noclegowych

Ryki

- 1/ Kozin - stanica wodna - 80 miejsc noclegowych
- pole biwakowe - 100 " -
- 2/ Prazmowo - pole biwakowe - 50 " -
- 3/ Rybicał - pole biwakowe - 50 " -
- 4/ Szymonka - pole biwakowe - 50 " -

Sorkwity

- 1/ Maradki - ośrodki wypoczynkowe - 200 miejsc noclegowych
- 2/ Sorkwity - ośrodki wczasowo-wypoczynkowe - 170 miejsc noclegowych

Świątajno

- 1/ Spychowo - stacja wodna - 50 miejsc noclegowych

Węgorzewo

- 1/ Kal - pole biwakowe - 50 miejsc noclegowych
- 2/ Kietlice - pole biwakowe - 50 miejsc noclegowych
- 3/ Ogonki - wioska żeglarska /Marina/ 100 miejsc noclegowych
pole biwakowe 100 miejsc noclegowych
- 4/ Przystań - wioska żeglarska /Marina/ 100 miejsc noclegowych
pole biwakowe 100 miejsc noclegowych
- 5/ Sztywnet - ośrodek turystyki żeglarskiej 440 miejsc noclegowych w tym 100 dla turystyki zagranicznej o wysokim standardzie /Marina/.

Obiektami najdroższymi z ewentualnym zaangażowaniem kapitału zagranicznego będą:

- 1/ Hotel w Giżyoku nad jeziorem Kisajno przewidziany na 200-300 miejsc noclegowych
- 2/ Wioski turystyczne, wzorowane na francuskich "vacances village" z projektowaną lokalizacją w Grądach Kruklaneckich oraz Karwicy, planowana ilość miejsc noclegowych - 300.
- 3/ Zespół hotelowo-turystyczny systemu "Marina" z obiektem centralnym w Giżyoku oraz obiektów satelitarnych w Sztywnecie, Rydzewie, Przystani i Ogonkach łącznie na 700 miejsc noclegowych o wysokim standardzie.
- 4/ Dzielnica Sanatoryjna z zakładem przyrodolecznictwem w Mikołajkach na 500 miejsc noclegowych w pierwszej fazie rozwoju /docelowo planuje się nawet 1000 miejsc noclegowych/.

Całkowita ilość miejsc noclegowych przewidziana w pierwszym etapie inwestycyjnym na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich przedstawia się następująco:

1/ Hotele - gmina i miasto Giżyko - 350 miejsc noclegowych

- " -	Mikołajki	- 300	- " -
- " -	Ryn	- 100	- " -
- " -	Ruciane Nida	100	- " -

Razem: 750 miejsc noclegowych

2/ Pensjonaty - gmina i miasto Giżyko - 100 m-c noclegowych

- " -	Mikołajki	- 50	- " -
- " -	Pisz	- 100	- " -
- " -	Ryn	- 100	- " -
- " -	Węgorzewo	- 100	- " -

Razem: 450 m-c noclegowych

3/ Wioski żeglarskie -

gmina i miasto Giżyko - 300 miejsc noclegowych

/Marina/

- " -	Mikołajki	- 100	- " -
- " -	Pisz	- 150	- " -
- " -	Ruciane Nida	100	- " -
- " -	Ryn	- 100	- " -
Marina	- " -	Węgorzewo	- 300
- " -	Milki	- 100	- " -

Razem: 1150 miejsc noclegowych

4/ Wioski turystyczne /wakacyjne/

gmina Kruklaski	- 200 miejsc noclegowych
- " - Ruciana Nida	- 100

Razem: 300 miejsc noclegowych

5/ Ośrodki wczasowe-wypoczynkowe

gmina i miasto Orzysz	- 500 miejsc noclegowych
- " - Ruciane Nida	- 500 - " -
- " - Ryn	- 200 - " -
- " - Węgorzewo	- 300 - " -
- " - Miłki	- 40 - " -
- " - Piecki	- 50 - " -
- " - Pisz	- 930 - " -
- " - Pozezdrze	- 30 - " -
- " - Sorkwity	- 370 - " -

Razem: 2920 miejsc noclegowych

6/ Ośrodki żeglarskie , Yacht Cluby i inne obiekty turystyki wodnej:

gmina i miasto Giżycko	- 70 miejsc noclegowych
- " - Mikołajki	- 180 - " -
- " - Ruciane Nida	- 60 - " -
- " - Węgorzewo	- 340 - " -

Razem: 650 miejsc noclegowych

7/ Stancje wodne

gmina i miasto Giżycko	- 170 miejsc noclegowych
- " - Mikołajki	- 100 - " -
- " - Orzysz	- 280 - " -
- " - Pisz	- 100 - " -
- " - Pozezdrze	- 50 - " -
- " - Ryn	- 80 - " -
- " - Świętajno	- 50 - " -

Razem: - 830 miejsc noclegowych

8/ Campingi - gmina i miasto Giżycko - 500 miejsc noclegowych

- " -	Mikołajki	- 300	- " -
- " -	Orzysz	- 300	- " -
- " -	Piecki	- 200	- " -
- " -	Ruciane Nida	300	- " -
- " -	Ryn	- 300	- " -

Razem: 1900 miejsc noclegowych

9/ Pola biwakowe

gmina i miasto Giżycko - 300 miejsc noclegowych

- " -	Mikołajki	- 100	- " -
- " -	Kruklanki	- 50	- " -
- " -	Milki	- 300	- " -
- " -	Mragowo	- 50	- " -
- " -	Orzysz	- 300	- " -
- " -	Pisz	- 450	- " -
- " -	Ruciane Nida	- 300	- " -
- " -	Ryn	- 250	- " -
- " -	Węgorzewo	- 300	- " -

Razem: 2400 miejsc noclegowych

10/ Pokoje gościnne

gmina i miasto Giżycko - 80 miejsc noclegowych

- " -	Mikołajki	- 200	- " -
- " -	Orzysz	- 150	- " -
- " -	Pisz	- 50	- " -
- " -	Ruciane Nida	- 100	- " -
- " -	Ryn	- 100	- " -
- " -	Węgorzewo	- 50	- " -
- " -	Kruklanki	- 100	- " -
- " -	Milki	- 100	- " -

Razem: 930 miejsc noclegowych

Mg Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27.06.85 r.
w sprawie podziału inwestycji oraz zakresu, zasad i trybu
ustalania ich lokalizacji /stanowiącym akt wykonawczy do
Ustawy/ inwestycje dzielą się zgodnie z ustawą na krajowe,
regionalne i lokalne.

Do inwestycji regionalnych zalicza się inwestycje z za-
kresu oświaty, kultury i lecznictwa, sportu i rekreacji o
znaczeniu wojewódzkim lub ponadlokalnym. Inwestycje, które
nie są zaliczane rozporządzeniem RM do inwestycji o znacze-
niu krajowym i wojewódzkim należą do inwestycji lokalnych.

Kompetencje podmiotów w zakresie udzielania wskazań
lokalizacyjnych oraz zawierania umów w sprawie realizacji in-
westycji przedstawiają się następująco:

- a/ Centralny Urząd Planowania udziela wskazań lokalizacyjnych
dla inwestycji o znaczeniu krajowym
- b/ terenowe organy administracji państwowej o właściwości
ogólnej stopnia wojewódzkiego właściwe ze względu na po-
łożenie inwestycji:
 - udzielają wskazań lokalizacyjnych dla inwestycji o zna-
czeniu wojewódzkim,
 - zawierają umowy w sprawie realizacji inwestycji i wydają
decyzje o ustaleniu lokalizacji dla inwestycji o znacze-
niu krajowym i wojewódzkim,
- c/ terenowe organy administracji państwowej o właściwości
ogólnej stopnia podstawowego:
 - udzielają wskazań lokalizacyjnych dla inwestycji o zna-
czeniu lokalnym,
 - zawierają umowy w sprawie realizacji inwestycji i wydają
decyzje o ustaleniu lokalizacji dla inwestycji o znacze-
niu lokalnym.

Ponadto w postępowaniu lokalizacyjnym uczestniczą /prócz inwestora/ inne organy i instytucje państwowe opiniujące wskazania lokalizacyjne tj. rady narodowe stopnia wojewódzkiego i podstawowego jako podmioty uprawnione do opiniowania przyszłych lokalizacji oraz wyrażania zgody na wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji /prawo do wyrażania zgody mają WRN po zasięgnięciu opinii rad sejmiku podstawowego/. Organami rozstrzygającymi kwestie sporne są: Prezes Rady Ministrów, Minister Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej a także WRN-y.

W obowiązującej procedurze lokalizacyjnej /patrz schemat/ wyróżnia się trzy etapy:

- udzielenie wskazań lokalizacyjnych na wniosek inwestora,
- określenie warunków dla wybranego wariantu lokalizacji,
- wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji.

Terenowy organ administracji państwowej na wniosek inwestora i na podstawie dostarczonych przez niego materiałów wydaje decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji, która określa:

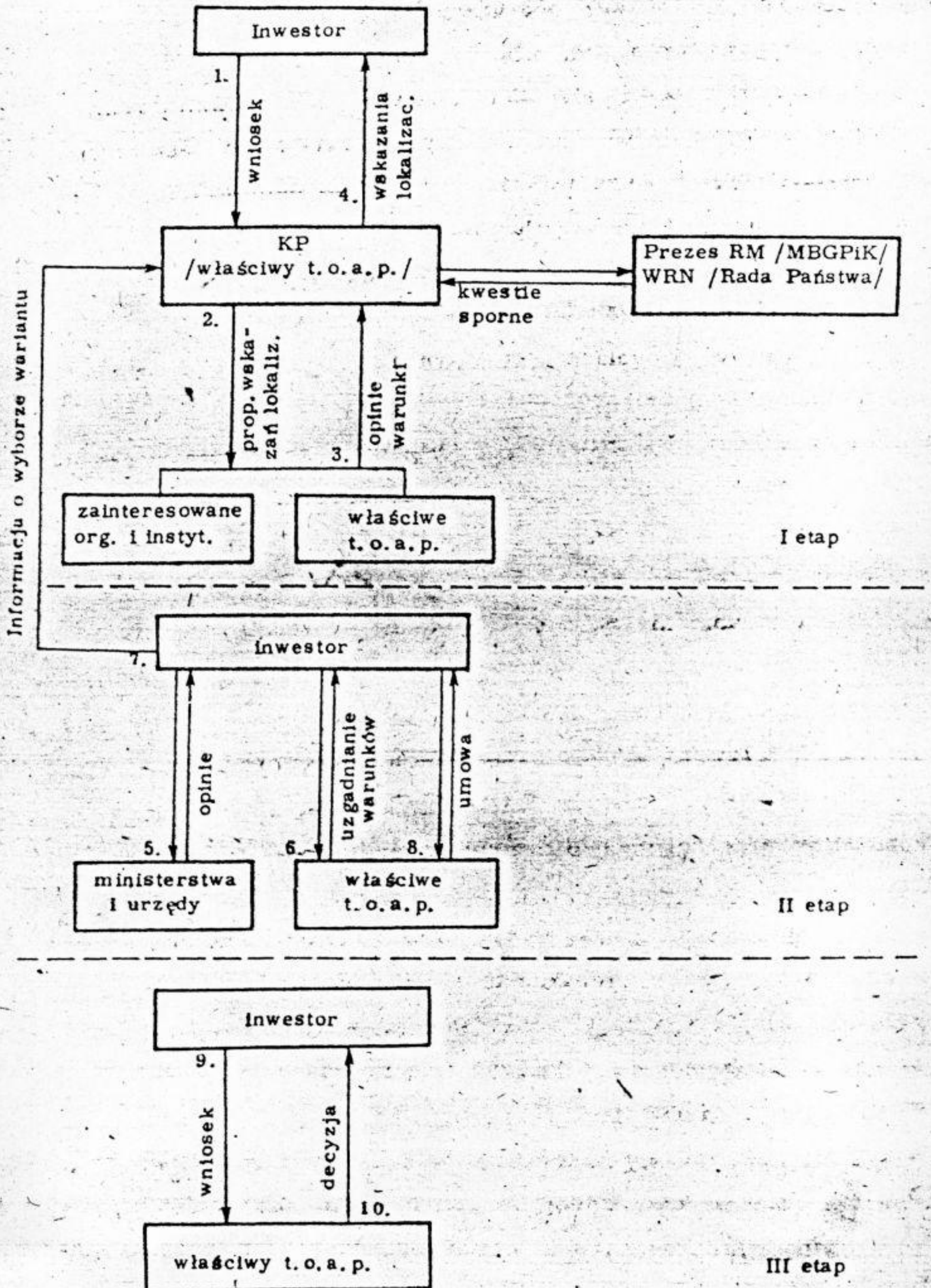
- linie rozgraniczające teren inwestycji, jego przeznaczenie oraz ewentualny obszar strefy ochronnej,
- warunki techniczne realizacji inwestycji,
- podstawowe parametry techniczno-użytkowe inwestycji,
- inne warunki i zalecenia oraz termin ważności.

Wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacyjnym inwestycji kończy postępowanie lokalizacyjne.

W uzupełnieniu powyższych informacji autor chciałby dodać, że zgodnie z załącznikiem nr 1 do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14.12.1987 r. - sprawami,

Schemat procedury ustalania lokalizacji inwestycji

planu programowania inwestycji

etapów technicznych i ekonomicznych

które mogą być przedmiotem porozumienia o powierzeniu prowadzenia spraw określonych w § 3 rozporządzenia są:

1. W zakresie planowania przestrzennego, budownictwa, inwestycji, urbanistyki i architektury oraz nadzoru budowlanego
2. prowadzenie postępowania w zakresie wskazań i decyzji lokalizacyjnych, łącznie z przygotowaniem projektów umów w sprawie warunków realizacji inwestycji
3. wydawanie decyzji o rozbiórce nielegalnie wzniesionych drobnych obiektów budowlanych na terenie administrowanym przez przedsiębiorstwa gospodarki komunalnej
4. przygotowywanie i realizowanie inwestycji oraz kapitalnych remontów w zakresie budownictwa mieszkaniowego, infrastruktury technicznej o znaczeniu lokalnym i pozostałego budownictwa ogólnego, a także koordynacja realizacji - w wymienionych dziedzinach - kompleksowych programów inwestycyjno-modernizacyjnych związanych z rozwojem miast.

Jak z powyższego wynika podziały kompetencji w zakresie spraw lokalizacyjnych i inwestycyjnych pomiędzy poszczególnymi szczeblami administracji są również sprawą wzajemnych ustaleń i mogą być one przekazywane niższemu szczeblowi administracji.

W oparciu o § 1 ust. 2 pkt. 18 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27.06.85 r. w sprawie podziału inwestycji oraz zakresu zasad i trybu ustalania ich lokalizacji, należy stwierdzić, że budowa domów wczasowych, ośrodków turystycznych i wypoczynkowych oraz hoteli, moteli i ośrodków campingowych to inwestycje budowlane o znaczeniu wojewódzkim.

Wskazań lokalizacyjnych w odniesieniu do tych inwestycji udzielają terenowe organy administracji państwowej o właści-

wości ogólnej stopnia wojewódzkiego /województwie/ oni też wydają decyzje o lokalizacji inwestycji.

Rola terenowych organów administracji państwowej sprowadza się na tym odcinku do możliwości zgłaszania negatywnych opinii do wskazań lokalizacyjnych. W przypadku ich wniesienia sprawę rozstrzyga Minister Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa. W razie zakwestionowania wskazań lokalizacyjnych przez radę narodową stopnia podstawowego - sprawę sporu rozstrzyga wojewódzka rada narodowa.

Pozwolenie na budowę wydaje terenowy organ administracji państwowej

- a/ w zakresie budownictwa osób fizycznych właściwe są terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej stopnia podstawowego, którymi są kierownicy właściwych wydziałów w urzędach miejskich lub odpowiednich służb w gminach w zakresie planowania przestrzennego, budownictwa, urbanistyki i architektury,
- b/ w zakresie pozostałego budownictwa państwowego, spółdzielczego i społecznego - terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej stopnia wojewódzkiego - czyli dyrektorzy odpowiednich wydziałów planowania przestrzennego, budownictwa, urbanistyki i architektury.

W zakresie współdziałania rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej na danym terenie z innymi podmiotami realizującymi inwestycje turystyczne Ustawa z 20.07.83 r. przewiduje możliwość podejmowania przez radę narodową wspólnych przedsięwzięć z innymi podmiotami gospodarczymi w postaci:

- zawierania z nimi umowy o wykonanie określonych zadań,

- wnoszenia udziałów do spółek i spółdzielni,
- podejmowania innych form działalności gospodarczej przewidzianej w ustawach.

Ostatnio ciężar podejmowania decyzji lokalizacyjnych oraz zatwierdzania inwestycji wydaje się przesunąć w stronę samorządu terytorialnego, ponieważ zgodnie z obwieszczeniem z dn. 1.07.88 r. poz. 183 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 20.07.83 r. o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego wprowadza się następujące ustalenia:

Rada narodowa wraz z samorządem mieszkańców miast i wsi tworzą system samorządu terytorialnego.

Organy samorządu terytorialnego są właściwe do podejmowania wszelkich działań organizatorskich i gospodarczych zgodnie z zasadami uregulowanymi w niniejszej ustawie.

Samodzielność działania organów samorządu terytorialnego w zakresie określonym niniejszą ustawą pozostaje pod pieczęcią Sejmu.

Reasumując w sprawach realizacji inwestycji do zadań:

- a/ szczebla centralnego administracji którymi w rozumieniu inwestycji turystycznych są:

Centralny Urząd Planowania, Komitet d/s Młodzieży i Kultury Fizycznej, Ministerstwo Rynku Wewnętrznego i Usług, należy: - zapis w programie resortowym oraz wystąpienie z ewentualnymi ofertami do przedsiębiorstw zagranicznych lub naszych zajmujących się usługami budowlanymi, ponadto działalność informacyjna oraz opracowania naukowo-badawcze w danym zakresie,

b/ szczebla makroregionalnego - Zespół Planowania Regionalnego RM z siedzibą w Białymstoku - zapis w Programie makroregionalnym, działalność informacyjna oraz ewentualnie naukowo-badawcza poprzez Ośrodek Badawczo-Naukowy w Białymstoku,

c/ szczebel terenowy stopnia wojewódzkiego:

- urząd wojewódzki w Suwałkach /Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego i WKKFiT/
- urząd wojewódzki w Olsztynie /Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego i WKKFiT/.

Sporządzenie ogólnego schematu lokalizacyjnego inwestycji w skali województwa. Zapis inwestycji w Programie zagospodarowania przestrzennego województwa,

d/ szczebel terenowy stopnia podstawowego:

- urzędy miejskie oraz gminne miast oraz wsi znajdujących się na obszarze Rejonu Wielkich Jezior Mazurskich /patrz str. 1/.

Sporządzenie szczegółowego opisu tj. sporządzenie tzw. pakietów lokalizacyjnych z podaniem dokładnego miejsca oraz szczegółowych warunków realizacji inwestycji. Zapis inwestycji w programach i planach zagospodarowania przestrzennego miast oraz gmin znajdujących się na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich.

4. Zagadnienia prawno-finansowe

Do chwili obecnej utrzymywała się całkowita zależność finansowo-budżetowa od tzw. dotacji wyrównawczych, co powodo-

wało, że terenowe organy władzy nie były finansowo samodzielne a wyższa operatywność i gospodarcza inicjatywa nie przynosiły im dochodów budżetowych. W roku 1989 zaistniała nowa sytuacja ekonomiczno-prawna, stwarzająca nowe możliwości regionalne i lokalne, możliwości rozwoju rynku turystycznego, bez jego dotychczasowych paradoksów tj. otwartego

- dla inicjatyw wszystkich sektorów
- dla innowacji, konkurencji i promocji
- na zagranicę i dla zagranicy
- na wspólne regionalne i lokalne działania w formie zrzeszeń, spółdzielni, dobrowolnych związków i spółek kapitałowych
- samodzielności budżetów terenowych
- tworzenia nowych stanowisk pracy usługowej.

Dochody rad narodowych pochodzą obecnie z dwóch głównych źródeł tj. z dochodów własnych oraz dotacji ogólnej i celowej /przyznawanej z budżetu centralnego/. Podstawowe znaczenie w budżetach terenowych mają dochody własne pochodzące z wpłat od gospodarki nie uspołecznionej i ludności. Do niewątpliwie najwydajniejszych źródeł dochodów własnych zaliczyć należy 85% wpływów z podatku od płac /dochody budżetu wojewódzkiego/ oraz wpływy z podatku od nieruchomości płaconego przez jednostki gospodarki uspołecznionej /dochody budżetu stopnia podstawowego/. Jak już wspomniano, z dochodami własnymi zostały również systemowo zrównane także udziały w dochodach budżetu centralnego, naliczane od wartości sprzedaży detalicznej towarów i usług. Dzięki tym zmianom poprawiła się znacznie struktura dochodów rad narodowych, a udział

dochodów własnych w ogólnej kwocie budżetów terenowych wzrosł z 48,6% w 1983 r. do 85,8% w 1985 r.

W zakresie finansowania lokalnych inicjatyw znaczny postęp wprowadziła w szczególności ustawa z 15.11.84 r. o funduszu gminnym i funduszu miejskim /Dz.Ust. nr 52, poz. 269/. Tworzy ona dość elastyczne zasady finansowania inicjatyw, także tych powstających na najniższym szczeblu. Zgodnie z postanowieniami tej ustawy dysponentem funduszu jest rada narodowa stopnia podstawowego, a co szczególnie istotne - ma ona ustawowy obowiązek przekazania do dyspozycji samorządu mieszkańców 60% dochodów funduszu pochodzącego z danej wsi lub miasta. Środki te są gromadzone na wyodrębnionych rachunkach w bankach spółdzielczych, co zapewnia swobodny dostęp do nich organom samorządowym.

Jest znowelizowana uchwała Rady Ministrów w sprawie czynów społecznych oraz pomocy państwa w ich organizowaniu i realizacji. W szczególności istotne jest podniesienie udziału pomocy finansowej państwa w realizacji czynów z 50 do 70%. Warunkiem powodzenia lokalnych inicjatyw jest również pozyskanie współdziałania instytucji dysponujących służbami /organizacji/ i środkami materialnymi niezbędnymi do przeprowadzenia lokalnej inicjatywy. Są to głównie lokalne jednostki gospodarcze - zarówno przedsiębiorstwa terenowe, jak i przede wszystkim przedsiębiorstwa podporządkowane organom centralnym i naczelnym, ale działające na danym terenie. Niekiedy przedsiębiorstwa pomagają lokalnym środowiskom, udostępniając sprzęt transportowy, niektóre specjalistyczne maszyny budowlane, skupując materiały i urządzenia za pomocą swych służb zaopatrzeniowych.

Władze terenowe mają uprawnienia do stosowania ulg podatkowych. Polityka kredytowa rad narodowych, a także polityka dotacji jest skutecznym sposobem nakierowania aktywności gospodarczej przedsiębiorstw na dziedziny społecznie pożądane. Uzupełnieniem dochodów własnych budżetów terenowych są tzw. dotacje. Szczebel wojewódzki otrzymuje dotacje z budżetu centralnego, zaś szczebel podstawowy /gminny, miejski/ partycypuje w dotacjach z budżetu wojewódzkiego. Dotacja może mieć charakter ogólny /bez określania przeznaczenia otrzymanych środków/ lub też może być dotacją celową. Dotacja celowa może być wykorzystana o ile dotyczy wskazanego przedsięwzięcia. Regulowanie regionalnej gospodarki musi przebiegać dwoma torami:

1. Tworzenie samodzielności finansowej budżetów terenowych rad narodowych z likwidacją, systemu dotacji do budżetów.
2. Tworzenie samodzielności i systemu parametrycznego sterowania turystyką ze szczebla wojewódzkiego i lokalnego oraz pełne rozwinięcie samodzielności faktyczno-instrumentalnej podmiotów rynkowej i socjalnej gospodarki turystycznej. Gestorzy bazy noclegowej i gastronomicznej jak dotąd w znikomym zakresie ponosili koszty finansowania infrastrukturalnego /oczyszczanie ścieków, drogi, telekomunikacja, itp./. Wg ustawy z dnia 15.11.84 r. o funduszu gminnym i miejskim - planuje się umocnienie lokalnych instytucji kredytowych. Jest to zagadnienie bardzo wysokiej wagi, ponieważ bez odpowiedniej reorganizacji systemu bankowości zrealizowanie założonego programu inwestycji wydaje się niemożliwe.

W chwili obecnej na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich i terenach przyległych wygląda to w sposób następujący:

Suwałki - Narodowy Bank Polski

Bank Spółdzielczy

Polska Kasa Opieki S.A.

Powszechna Kasa Oszczędności

Elk - j. wyżej

Giżycko - j. wyżej bez banku PKO S.A.

Mikołajki - Bank Spółdzielczy

Gołdap - Bank Spółdzielczy

Olecko - Narodowy Bank Polski

Pisz - Narodowy Bank Polski

Bank Spółdzielczy

Powszechna Kasa Oszczędności

Ryn - Bank Spółdzielczy

Węgorzewo - Narodowy Bank Polski

Bank Spółdzielczy

Poznań - Bank Spółdzielczy

Kruklanki - Bank Spółdzielczy

Olsztyn - Narodowy Bank Polski

Powszechna Kasa Oszczędności

Polska Kasa Opieki S.A.

Bank Spółdzielczy

Biskupiec - Narodowy Bank Polski

Bank Spółdzielczy

Kętrzyn - Narodowy Bank Polski

Powszechna Kasa Oszczędności

Bank Spółdzielczy

Mragowo - Narodowy Bank Polski

Powszechna Kasa Oszczędności

Polska Kasa Opieki S.A.

Bank Spółdzielczy

Szczytno - Narodowy Bank Polski

Bank Spółdzielczy

Proponuje się utworzenie na bazie wyżej wymienionych banków, w miejscowościach Gizycko oraz Mragowo Banków Inwestycyjnych lub Banków Gospodarstwa Krajowego, w których inwestorzy turystyczni po zatwierdzeniu dokumentacji projektowej, powinni dostawać wysokie kredyty na warunkach uprzywilejowanych.

Przewidywane koszty na inwestycje turystyczne /wg przeliczników M. Stalskiego oraz szacunkowych własnych/ wynoszą w poszczególnych gminach i województwach:

1. Gmina Gizycko - Hotele $350 \times 8 \text{ mln} = 2 \text{ mld } 800 \text{ mln zł}$

Pensjonaty $100 \times 8 \text{ mln} = 800 \text{ mln zł}$

/Marina/ wioski żeglars. $300 \times 80 \text{ mln} = 24 \text{ mld zł}$

ośrodki żeglarskie $70 \times 8 \text{ mln} = 560 \text{ mln zł}$

stacje wodne $170 \times 5 \text{ mln} = 850 \text{ mln zł}$

Campingi $500 \times 800 \text{ tys.} = 500 \text{ mln zł}$

pola biwakowe $300 \times 600 \text{ tys.} = 180 \text{ mln zł}$

pokoje gościnne $80 \times 250 \text{ tys.} = 20 \text{ mln zł}$

Razem : $29 \text{ mld } 610 \text{ mln zł}$

2. Gmina Mikołajki - hotele $200 \times 8 \text{ mln} = 1 \text{ mld } 600 \text{ mln zł}$

Pensjonaty $50 \times 8 \text{ mln} = 400 \text{ mln zł}$

wioski żeglarskie $100 \times 8 \text{ mln} = 800 \text{ mln zł}$

ośrodki żeglarskie $180 \times 8 \text{ mln} = 1 \text{ mld } 440 \text{ mln zł}$

stacje wodne $100 \times 5 \text{ mln} = 500 \text{ mln zł}$

Campingi	300 x 800 tys. =	240 mln zł
pola biwakowe	100 x 600 tys. =	60 mln zł
pokoje gościnne	200 x 250 tys. =	500 mln zł
zespół sanatoryjny z zakładem		
przyrodoleczniczym	500 x 30 mln =	15 mld

Razem: 20 mld 090 mln zł

3. Gmina Ruciane Nida - Hotele	100 x 8 mln =	800 mln zł
wioski żeglarskie	100 x 8 mln =	800 mln zł
wioski turystyczne	100 x 5 mln =	500 mln zł
ośrodki wczasowo-wypocz.	500 x 5 mln = 2 mld	500 mln zł
ośrodki żeglarskie	60 x 8 mln	480 mln zł
campingi	300 x 800 tys. =	240 mln zł
pola biwakowe	300 x 600 tys. =	180 mln zł
pokoje gościnne	100 x 250 tys. =	25 mln zł

Razem: 5 mld 525 mln zł

4. Gmina Ryn - Hotele	100 x 8 mln =	800 mln zł
Pensjonaty	100 x 8 mln =	800 mln zł
wioski żeglarskie	100 x 8 mln =	800 mln zł
ośrodki wczasowe	200 x 5 mln =	1 mld zł
stacje wodne	80 x 5 mln	400 mln zł
campingi	300 x 800 tys.	240 mln zł
pola biwakowe	250 x 600 tys. =	150 mln zł
pokoje gościnne	100 x 250 tys. =	25 mln zł

Razem: 4 mld 215 mln zł

5. Gmina Pisz - Pensjonaty	100 x 8 mln =	800 mln zł
wioski żeglarskie	150 x 8 mln =	8 mld 200 mln zł
ośrodki wczasowo-wyp.	930 x 5 mln =	4 mld 650 mln zł
stacje wodne	100 x 5 mln =	500 mln zł

pola biwakowe	450 x 600 tys. =	270 mln zł
pokoje gościnne	50 x 250 tys. =	12,5 mln

Razem: 7 mld 432 mln 500 tys. zł

6. Gmina Węgorzewo - Pensjonaty 100 x 8 mln = 800 mln zł

wioski żeglarskie	300 x 80 mln =	24 mld zł
ośrodki wczasowo-wyp.	300 x 5 mln =	1 mld 500 mln zł
ośrodki żeglarskie	340 x 8 mln =	2 mld 720 mln zł
pola biwakowe	300 x 600 tys. =	180 mln zł
pokoje gościnne	50 x 250 tys. =	12,5 mln

Razem: 29 mld 212,5 mln zł

7. Gmina Miłki - wioski żegl. 100 x 8 mln = 800 mln zł

ośrodki wczasowo-wyp.	40 x 5 mln =	200 mln zł
pola biwakowe	300 x 600 tys. =	180 mln zł
pokoje gościnne	100 x 250 tys. =	25 mln zł

Razem: 1 mld 205 mln zł

8. Gmina Kraklanka - wioski turyst. 200 x 5 mln = 1 mld zł

pola biwakowe	50 x 600 tys. =	30 mln
pokoje gościnne	100 x 250 tys. =	25 mln

Razem: 1 mld 055 mln zł

9. Gmina Orzysz - ośrodki woz.-wyp. 500 x 5 mln = 2 mld 500 m

stancje wodne	280 x 5 mln =	1 mld 400 mln zł
campingi	300 x 800 tys. =	240 mln zł
pola biwakowe	300 x 600 tys. =	180 mln zł
pokoje gościnne	150 x 250 tys. =	37,5 mln

Razem: 4 mld 357,5 mln zł

10/ Gmina Piecki - ośr.wypocz. wczas. 50 x 5 min =	250 mln zł
campingi 200 x 800 tys. =	160 mln zł
Razem:	410 mln zł
11/ Gmina Pozezdrze - ośr.wczas.wypo. 30 x 5 mln =	150 mln zł
stanice wodne 50 x 5 mln =	250 mln zł
Razem:	400 mln zł
12/ Gmina Sorkwity - ośr.wczas.wypocz.	
370 x 5 mln =	1 mld 850 mln zł
Razem:	1 mld 850 mln zł
13/ Gmina Świątajno - stanice wodne 50 x 5 mln =	250 mln zł
Razem:	250 mln zł
14/ Gmina Mrągowo - pole biwakowe 50 x 600 tys. =	30 mln zł
Razem:	30 mln zł

Uwaga: przy obliczaniu kosztów inwestycji zastosowano aktualne przeliczniki M. Stalskiego.

Ponieważ stopa inflacji jest w Polsce bardzo wysoka i z tego względu koszty złotówkowe mogą ulec zmianie, autor uznał za wskazane przytoczenie podziału procentowego kosztów inwestycyjnych w rozbięciu na poszczególne gminy tj.:

/104 mld 437 mln zł całkowity koszt inwestycji/ = 100%

Gmina i miasto Giżyko	-	28,2%
" " Mikołajki	-	19,1%
" " Ruciane Nida	-	5,2%
" " Ryn	-	4,0%
" " Pisz	-	7,0%
" " Węgorzewo	-	28,0%
" " Orzysz	-	4,1%
Gmina Miłki	-	1,1%
" Kruklanki	-	1,0%

Gmina Pozezdrze	-	0,3%
" Mrągowo	-	0,03%
" Piecki	-	0,3%
" Sorkwity	-	1,5%
" Świętajno	-	0,2%

Jak z powyższego wynika powyżej 75% kosztów inwestycyjnych przypada na trzy gminy tj.: Giżycko, Mikołajki oraz Węgorzewo.

Reasumując różnice w zagospodarowaniu inwestycyjnym pomiędzy poszczególnymi gminami są pogramne i tak trzy gminy w woj. olsztyńskim tj. Piecki, Świętajno oraz Mrągowo wydają się być w stanie zrealizować same bez pomocy z zewnątrz swoje inwestycje, korzystając z następujących możliwości finansowych:

- utworzenie gminnego funduszu celowego ukierunkowanego na realizację właściwej danej gminie inwestycji,
- fundusze przedsiębiorstw turystycznych działających na tym terenie /w obrębie województw suwalskiego i olsztyńskiego działają następujące przedsiębiorstwa turystyczne PP "Orbis", OST "Gromada", SBT "Turysta", PTTK, WBMT ZSMP "Juventur", ZHP, SMPT "Wigry", FWP, Mazur-Tourist/,
- zaciągnięcie kredytu w planowanym Banku Inwestycyjnym w Giżycku lub Mrągowie,
- środków własnych ludności /sprzedaż akcji na budowę danego obiektu turystycznego/,
- środków finansowych zakładów pracy posiadających na terenie gminy obiekty turystyczne lub wczasowo-wypoczynkowe,
- utworzenie spółki, mającej za zadanie realizację danej inwestycji, środki finansowe na swą działalność spółka czerpie z różnych źródeł. Zaliczyć do nich można składki

- członkowskie, dotacje, partycypację finansową - samorządy mieszkańców oraz środki finansowe z tytułu prac zleconych.,
- funduszu lasów państwowych, szczególnie w zakresie biwaków leśnych /leśnych pól biwakowych/,
 - fundusze z Centralnego, Wojewódzkiego oraz Miejsko-Gminnego Funduszu Turystyki i Wypoczynku,
 - funduszy przedsiębiorstw polonijnych zainteresowanych inwestycjami turystycznymi,
 - funduszy prywatnych przedsiębiorców zainteresowanych inwestycjami turystycznymi.

Z terenu woj. suwalskiego jedyną gminą zdolną zrealizować inwestycję na bazie funduszy własnych /gminnych/ wydaje się być tylko gmina Pozezdrze.

W przypadku pozostałych gmin a w szczególności gmin Mikołajki, Giżycko i Węgorzewo niezbędny jest udział finansowy szczebla centralnego oraz wojewódzkiego a przynajmniej istotna pomoc w znalezieniu tych funduszy. Szczebel centralny powinien w tym wypadku pomóc w wyszukaniu "poważnego" kontrahenta z zagranicy, który sfinansowałby w dużej mierze takie obiekty inwestycyjne jak: Mariny, hotele dla turystyki zagranicznej, wioski turystyczne oraz ewentualnie budowę zespołu uzdrowiskowego razem z zakładem przyrodolecznictwa w Mikołajkach. Szczebel wojewódzki powinien wesprzeć najdroższe obiekty inwestycyjne środkami Wojewódzkiego Funduszu Turystyki i Wypoczynku oraz innymi możliwymi dotacjami celowymi.

Zgodnie z uchwałą nr 76 Rady Ministrów z dnia 23.06.83 r. w sprawie Centralnego Funduszu Turystyki i Wypoczynku oraz wojewódzkich funduszy turystyki i wypoczynku, środki te można przeznaczać na:

- 1/ zagospodarowanie turystyczno-wypoczynkowe kraju, a w szczególności na finansowanie inwestycji polegających na budownictwie i zakupie dóbr inwestycyjnych oraz kapitalnych remontów i rewaloryzacji obiektów budowlanych i urządzeń turystycznych,
- 2/ zasilanie dochodów funduszy wojewódzkich na zadania wymienione w pkt. 1,
- 3/ upoważnia się Ministra Finansów do zasilania Funduszu Centralnego Turystyki i Wypoczynku z budżetu centralnego, w razie gdy środki Funduszu Centralnego ze źródeł określonych w § 4 okażą się niewystarczające na sfinansowanie jego celów,
- 4/ środki dewizowe Funduszu Centralnego mogą być przeznaczone na:
 - cele inwestycyjne i modernizacyjne, w tym spłatę kredytów dewizowych zaciągniętych na budowę obiektów turystycznych.

W rozbudowie bazy recepcyjnej zaleca się ponadto adaptacyjne wykorzystanie ok. 20 obiektów nieużytkowych, preferując wśród nich budynki zabytkowe.

Jako obiekty zabytkowe i inne nadające się do adaptacji na bazę turystyczno-usługową, można wymienić w poszczególnych miejscowościach i gminach następujące obiekty:

1/ Gmina oraz miasto Giżyko

Dziewiszewo - zabudowania mieszkalne PGR z ewentualnym przeznaczeniem na pole biwakowe, pokoje gościnne lub stację turystyczną

Giżyko - zamek i twierdza Boyen z przeznaczeniem na hotel i schronisko turystyczne

Sterławki Małe - wiatrak z przeznaczeniem na działalność gastronomiczną lub dom letniskowy np. z pokojami gościnnymi

2/ Gmina oraz miasto Orzysz

Cierpięty - zabudowania mieszkalne i gospodarstwo PGR z przeznaczeniem na stację wodną

Nowe Guty - wiatrak w odbudowie z przeznaczeniem na działalność gastronomiczną lub pokoje gościnne

Suchy Róg - zabudowania mieszkalne i gospodarstwo PGR z przeznaczeniem na pole biwakowe

3/ Gmina Miłki

Danowo - budynek poszkolny z przeznaczeniem na pokoje gościnne lub dom letniskowy

Kleszczewo - budynek poszkolny z przeznaczeniem na pole biwakowe

Ogródki - zabytkowe zabudowania gospodarskie i mieszkalne dawnego PGR z przeznaczeniem na ośrodek wczasowy

4/ Gmina Pozezdrge

Dziaduszyn - budynki podworskie z przeznaczeniem na ośrodek wypoczynkowy lub dom pracy twórczej

5/ Gmina Kruklanki

Grądy Kruklaneckie - dworek i budynki gospodarcze z przeznaczeniem na wioskę żeglarską, koszty ujęte w zestawieniu dotyczącym nowych inwestycji

6/ Gmina Ruciane Nida

Krzyże - budynek poszkolny z przeznaczeniem na pokoje gościnne

7/ Gmina Węgorzewo

Kał - budynek poszkolny z przeznaczeniem na pole biwakowe

Mamarki - bunkry powojenne z przeznaczeniem na działalność gastronomiczną

Pniewo - budynek kuźni z przeznaczeniem na działalność gastronomiczną

Przystań - budynek poszkolny z przeznaczeniem na pole biwakowe

Sztynort - pałac z przeznaczeniem na ośrodek żeglarski oraz Marinę, koszty ujęte w zestawieniu dotyczącym nowych inwestycji, niemniej w tym przypadku wydają się one bardzo trudne do oszacowania

8/ Gmina Pisz

Kwik - zabudowania mieszkalne i gospodarcze PGR z przeznaczeniem na stację wodną

9/ Gmina oraz miasto Ryn

Ryn - młyn, wiatrak, zamek z przeznaczeniem kolejno na hotel, schronisko i ośrodek wczasowy

Wejdyki - budynek poszkolny z przeznaczeniem na pokoje gościnne lub dom letniskowy

Jeśli idzie o koszty adaptacji wyszczególnionych wozes-
niej obiektów we wszystkich gminach to szacunkowo bez pała-
ou w Sztyn można ją określić na około 3 mld złotych z
czego największy udział procentowy przypadłaby na gminy
Ryn - ok. 40% i Giżyko - ok. 30%. kosztów całkowitych i
najmniejszą na gminę Ruciane Nida gdzie wyniosłoby zaledwie
ok. 1% kosztów całkowitych.

Z przedstawionych wyliczeń wynika, że podobnie jak przy
nowych inwestycjach różnice w potrzebach finansowych, zwią-
zanych z adaptacją bazy są znaczne. Gminami gdzie te koszty
są niskie są gminy: Ruciane Nida, Pisz oraz Miłki, pozostałe
gminy a w szczególności takie jak: Giżyko, Węgorzewo oraz
Ryn potrzebują bardzo znacznych funduszy na adaptację bazy.

Fundusze na powyższy cel mogą być zebrane poprzez:

- utworzenie funduszu celowego ukierunkowanego na realizację
właściwej danej gminie adaptacji bazy,
- fundusze z przedsiębiorstw i instytucji związanych z
działalnością turystyczną /patrz str. 23 /,
- zaciągnięcie kredytu w planowanym Banku Inwestycyjnym w
Giżyku lub Mrągowie,
- środków własnych ludności /sprzedaż akcji na budowę
/adaptację/ danego obiektu,
- środków finansowych zakładów pracy posiadających na terenie
danej gminy obiekty turystyczne lub wczasowo-wypoczynkowe,
- utworzenie spółki mającej za zadanie realizację danej
adaptacji, któregoś z obiektów,
- fundusze z Centralnego, Wojewódzkiego oraz Miejsko-Gminne-
go funduszu ochrony zabytków,
- funduszy przedsiębiorstw polonijnych lub zagranicznych

zainteresowanych inwestycjami turystycznymi /odbudową i rekonstrukcją zabytkowych obiektów/,

- funduszy prywatnych przedsiębiorców zainteresowanych inwestycjami tego typu,
- funduszy dawnych właścicieli lub ich spadkobierców zainteresowanych w przywróceniu tym obiektom dawnej świetności np. pałac w Sztynorcie.

W przypadku gmin: Ruciane Nida, Pisz oraz Miłki są one same zdolne do realizacji tych przedsięwzięć, natomiast w przypadku gmin: Giżycko, Węgorzewo i Ryn niezbędne jest ściągnięcie środków finansowych z zewnątrz z terenu województwa - szczebel wojewódzki lub kraju - szczebel centralny. Szczebel centralny poprzez odpowiednią reklamę może również zachęcić przedsiębiorstwa lub osoby prywatne z zagranicy do wzięcia udziału w realizacji danych przedsięwzięć bezpośrednio lub przez utworzenie spółek.

Jeszcze innym zagadnieniem realizacyjnym związanym z zagospodarowaniem i porządkowaniem bazy turystyczno-wczasowej na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich jest sprawa likwidacji obiektów uciążliwych z punktu widzenia ochrony środowiska przyrodniczego.

Należy tutaj zaznaczyć, że znaczne zagrożenie pod tym względem stwarza również nieprawidłowo prowadzona gospodarka stałymi i płynnymi odpadami bytowymi. Brak jest odpowiedniej sieci zorganizowanych wysypisk i wylewisk. Występuje niedobór sprzętu asenizacyjnego i niedociągnięcia w utylizacji odpadów zwłaszcza produkcyjnych. W samych ośrodkach czasowych na terenie WIM powstaje rocznie ok. 60 tysm m³ odpadów bytowo-gospodarczych. Nieprawidłowe użytkowanie i zabezpieczenie

Środowiska naturalnego wpływa na duże zanieczyszczenie miejscowych jezior i tak na 42 jeziora objęte badaniami - dziewięć ma pozaklasową czystość wody. Są to: Babięta Wlk., Piłakno, Wągiel, Wierzbowskie, Zdrużno, Zyzdrój Wlk., Mikołajskie, Miłki, Niegocin i Ryńskie. Piętnaście jest w III klasie czystości a pozostałe wykazują II klasę. Przedstawia się to następująco w poszczególnych gminach /obiekty do likwidacji/:

1/ Gmina oraz miasto Giżycko

Giżycko - do likwidacji jedno pole biwakowe

Pierkunowo - do likwidacji jeden ośrodek wczasowy

2/ Gmina oraz miasto Mikołajki

Mikołajki - do likwidacji dwa pola biwakowe oraz jeden ośrodek wczasowy

Kulinowo - do likwidacji dwa pole biwakowe.

3/ Gmina oraz miasto Ruciane Nida

Ruciane Nida - do likwidacji pięć pól biwakowych, trzy ośrodki wypoczynkowe i jedno obozowisko młodzieżowe

Dębowo - do likwidacji dwa ośrodki wczasowe

Iżmęta - do likwidacji 17 domów letniskowych

Kamień - do likwidacji jeden ośrodek wczasowy

Karwica - do likwidacji jeden ośrodek wczasowy

Krzyże - do likwidacji jedno pole biwakowe

Niedźwiedzi Róg - do likwidacji 15 domów letniskowych

Piaski - do likwidacji dwa pola biwakowe oraz dwa ośrodki wczasowe

Wygryny - do likwidacji jedno pole biwakowe oraz dwa ośrodki wczasowe

Zamordeje - do likwidacji jedna stacja wodna oraz trzy pola biwakowe

Gmina Orzysz

Cierzpięty - do likwidacji jedno pole biwakowe oraz jeden ośrodek wczasowy

Okartowo - do likwidacji 10 domów letniskowych oraz dwa obozowiska młodzieżowe

Gmina Pisz

Imionek - do likwidacji jeden ośrodek wczasowy

Jabłoń - do likwidacji jeden ośrodek wczasowy

Karwik - do likwidacji jeden ośrodek wczasowy i 20 domów letniskowych

Kwik - do likwidacji jedno obozowisko młodzieżowe

Rybitwy - do likwidacji pięć ośrodków wczasowych

Zdory - do likwidacji dwa obozowiska młodzieżowe

Gmina Miłki

Jagodne Wielkie - do likwidacji jedno obozowisko młodzieżowe

Gmina Świątajno

Kierwik - do likwidacji jeden ośrodek wczasowy i jedno obozowisko młodzieżowe

Połom - do likwidacji jeden ośrodek wczasowy

Gmina Piecki

Krutyn - do likwidacji jeden ośrodek wczasowy

Lipowo - do likwidacji osiem domów letniskowych

Gmina Ryn

Krzyżany - do likwidacji jedno obozowisko młodzieżowe

Gmina Pozezdrze

Przerwanki - do likwidacji jedno pole biwakowe oraz dwa ośrodki wczasowe.

Reasumując, całościowo określa się, że na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich do likwidacji nadaje się ponad 50 obiektów zaliczanych do bazy podstawowej w tym 20 pól biwakowych liczących ok. 1600 miejsc noclegowych, 22 ośrodki wczasowe /2500 miejsc noclegowych/, 9 obozowisk młodzieżowych /900 miejsc noclegowych/ i jedna stacja wodna /40 miejsc noclegowych/. Ponadto postuluje się likwidację części domów letniskowych, zlokalizowanych na terenie Mazurskiego Parku Krajobrazowego, połączone z uporządkowaniem istniejącej zabudowy letniskowej i obejmującą ok. 70 domów letniskowych a więc ok. 10% całkowitej ich wielkości. Odnosi się to głównie do dwu dużych zespołów letniskowych we wsiach Karwik i Niedźwiedzi Róg.

Aby dokonać likwidacji ww obiektów należy skorzystać z mocy ustawy z 29.04.85 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości /ostatni jednolity tekst/. Dz.Ustaw

nr 14 z 1989 r.

W przypadku gdy obiekt znajduje się na terenie Mazurskiego Parku Krajobrazowego lub innych terenów specjalnie ochronionych z wnioskiem o wywłaszczenie winien wystąpić Wojewódzki Konserwator Przyrody. W innych przypadkach gdy niema konkretnego ciała prawnego ubiegającego się o obszar mający ulec wywłaszczeniu z wnioskiem może wystąpić z urzędu Państwowa Inspekcja Sanitarna albo odpowiednia komórka w gminie z zakresu ochrony środowiska lub w Województwie Wydział Ochrony Środowiska.

5. Zagadnienia wykonawstwa inwestycji oraz zaopatrzenia materiałowego

Większość obszaru Wielkich Jezior Mazurskich znajduje się na terenie woj. suwalskiego, które nie posiada wystarczającej ilości wytwórni podstawowych materiałów budowlanych jak: cegła, cement, żelazo konstrukcyjne, pustaki, papa, eternit itp. W okolicznych miastach oraz Suwałkach znajdują się jedynie następujące zakłady:

Suwałki

- 1/ Wytwórnia mas bitumicznych
 - 2/ Wytwórnia podkładów strunobetonowych "Kolbet"
 - 3/ Zakład płyt wiórowych
- oraz prywatny zakład betoniarski i blacharsko-dekarski

Elk

- 1/ Zakład przemysłu betonów "Prefabet"
- 2/ Elckie zakłady przemysłu sklejek
- 3/ Zakład prefabrykacji betonów - prywatny

Giżycko

- 1/ Zakład przemysłu betonów "Prefabet"

Mikołajki

- 1/ Zakład Stolarki Budowlanej

Olecko

- 1/ Zakład produkcji siatek ogrodzeniowych

Ruciane Nida

- 1/ Zakład płyt pilśniowych i wiórowych

Węgorzewo

- 1/ Zakład prefabrykacji betonów

Centrale materiałów budowlanych znajdują się aż w Białymstoku i Olsztynie.

Jeżeli chodzi o samo wykonawstwo budowlane to miasta województwa suwalskiego oraz części olsztyńskiego zbliżonego do obszaru Wielkich Jezior Mazurskich dysponują następującymi możliwościami wykonawstwa inwestycyjnego:

Suwałki

- 1/ Przedsiębiorstwo budownictwa ogólnego
- 2/ Przedsiębiorstwo budownictwa komunalnego
- 3/ Przedsiębiorstwo budowy obiektów użyteczności publicznej
- 4/ Przedsiębiorstwo produkcji elementów budownictwa mieszkaniowego
- 5/ Przedsiębiorstwo robót instalacyjno-montażowych
- 6/ Elckie przedsiębiorstwo budowlane
- 7/ Białostockie przedsiębiorstwo instalacji elektrycznych
- 8/ Białostockie przedsiębiorstwo instalacji sanitarnych
- 9/ Białostockie przedsiębiorstwo robót inżynierskich
- 10/ Pracownia Konserwacji Zabytków

11/ Spółdzielnia projektowania i usług inwestycyjnych
"Inwestprojekt"

12/ Suwalskie państwowe przedsiębiorstwo robót inżynierskich

13/ Suwalskie przedsiębiorstwo budowlane - Pojezierze

oraz zakłady prywatne

ogólnobudowlany, stolarski, przemysłu drzewnego, wykonawstwa sieci elektrycznej

Ełk

1/ Białostockie przedsiębiorstwo ceramiki budowlanej

2/ Białostockie przedsiębiorstwo instalacji sanitarnej

3/ Białostockie przedsiębiorstwo instalacji elektrycznej

4/ Ełskie zakłady przemysłu sklejek

5/ Ełskie przedsiębiorstwo budowlane

6/ Przedsiębiorstwo budownictwa komunalnego

oraz prywatny zakład remontowo-budowlany

Giżycko

1/ Giżyckie przedsiębiorstwo budowlane

2/ Przedsiębiorstwo budownictwa komunalnego

i prywatne zakłady: ogólnobudowlany, remontowo-budowlany, instalacyjno-elektryczny i stolarski

Gołdap

1/ Zakład budowlano-remontowy /Wronki/ przy Romnickim Kombi-
nacie Rolnym

Kruki

1/ Państwowy zakład budownictwa wiejskiego

Pisz

1/ Przedsiębiorstwo budowy obiektów użyteczności publicznej

2/ Przedsiębiorstwo budownictwa komunalnego

3/ Zakład instalatorstwa elektrycznego /prywatny/

Ryn

- 1/ Przedsiębiorstwo budownictwa komunalnego
- 2/ Zakład instalatorstwa sanitarnego /prywatny/

Wegorzewo

- 1/ Przedsiębiorstwo budownictwa komunalnego
- 2/ Pracownia Konserwacji Zabytków
- 3/ Zakłady prywatne: ślusarski, hydrauliczny, konstrukcji
drzewnych

Wydminy

- 1/ Przedsiębiorstwo budownictwa rolniczego

Woj. elsztyński

Biskupiec

- 1/ Bartoszyckie przedsiębiorstwo budowlane
- 2/ Przedsiębiorstwo ceramiki budowlanej

Kętrzyn

- 1/ Kętrzyński przedsiębiorstwo budowlane
- 2/ Przedsiębiorstwo budownictwa komunalnego

Mragowo

- 1/ Kętrzyński przedsiębiorstwo budowlane
- 2/ Przedsiębiorstwo budownictwa komunalnego

Szczytno

- 1/ Kętrzyński przedsiębiorstwo budowlane
- 2/ Przedsiębiorstwo budownictwa komunalnego

W ostatnim okresie dość licznie powstały ^{u PaŃce} przedsiębiorstwa zagraniczne, z których /wg danych 1987 r./ usługi remontowo-budowlane prowadziły 92 przedsiębiorstwa, a przemysłu materiałów budowlanych naliczono w tym samym roku 39 przedsiębiorstw.

Do preferowanych na lata 1987-1990 rodzajów działalności w wytycznych Pełnomocnika Rządu z dnia 20.03.87 r. należą m.in.:

- a/ produkcja materiałów budowlanych
- b/ działalność związana z rozwojem bazy sportowej i turystycznej.

Zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej wydaje organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorstwa.

Podejmowaniu przez przedsiębiorstwa zagraniczne działalności w preferowanych dziedzinach służyć mają:

- ulgi lub zwolnienia z podatku dochodowego
- możliwość korzystania z kredytów dewizowych i złotówkowych polskiego banku
- możliwość całkowitego lub częściowego zwolnienia z obowiązku wpłacania depozytu założycielskiego.

W związku z powyższym do szczebla centralnego będzie w tym przypadku należało zrobienie pewnego rodzaju akwizycji mającej na celu przyciągnięcie inwestorów /krajowych i zagranicznych/. Działalność szczebla wojewódzkiego mogłaby polegać głównie na pewnej koordynacji jak np. tworzenie porozumienia pomiędzy inwestorami w celu utworzenia przedsiębiorstw budowlanych lub wytwórni materiałów budowlanych, tworzenia spółek i konsorcjów.

Szczebel podstawowy powinien zapewnić właściwe warunki do prac w terenie zarówno dla przedsiębiorstw krajowych jak i zagranicznych poprzez udzielanie odpowiednich ulg, zwolnień podatkowych itp.

6. Zabezpieczenie kadr dla działalności turystycznej
na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich

Kadry dla obsługi ruchu turystycznego na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich można ogólnie podzielić na kadry specjalizacyjne /branżowe/ typowe dla działalności turystycznej, jak np. recepcjonistki /ci/, pokojowe, piloci itp. oraz na kadry nie związane z branżą jak: kierowcy, kucharze, różnego rodzaju robotnicy wykwalifikowani itp.

Bazą dla kadr specjalistycznych mogą być w rejonach najbliższych obszarowi Wielkich Jezior Mazurskich zaledwie dwie szkoły znajdujące się w Olsztynie Pomaturalna Szkoła Hotelarska oraz Technikum Gastronomiczne jak również Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych w Białymstoku.

Bazą możliwą do wykorzystania poprzez dodatkowe przyuczenie lub dla zapewnienia kadr nie związanych z branżą są na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich oraz terenach przyległych Licea Ogólnokształcące oraz Zespoły Szkół Zawodowych w takich miejscowościach jak: Suwałki, Elk, Giżycko, Gołdap, Ryn, Węgorzewo w woj. suwalskim jak również Licea Ogólnokształcące w Biskupcu i Kętrzynie i Zespoły Szkół Zawodowych w Kętrzynie i Mrągowie w części woj. olsztyńskiego znajdujące się w pobliżu Wielkich Jezior Mazurskich. Ponadto pewne zabezpieczenie kadrowe wyższego stopnia może stanowić filia Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku z Wydziałami Administracyjno-Ekonomicznymi.

7. Instrumenty ekonomiczne i organizacyjne jako podstawa realizacji scenariuszy

Podmiotami napędzającymi w tym przypadku są wszystkie szczeble administracyjne, poczynając od Centrali, przez Urzędy Wojewódzkie do Urzędów miejsko-gminnych. One to muszą użyć wszystkich dostępnych im instrumentów /zachęt ekonomiczno-organizacyjnych/ na podmioty zainteresowane /gospodarujące/, którymi są: przedsiębiorstwa i firmy turystyczne /zagraniczne i krajowe/

- przedsiębiorstwa i firmy nieturystyczne, zagraniczne i krajowe
- zakłady budżetowe turystyczne
- zakłady budżetowe nieturystyczne
- organizacje społeczne
- agendy różnych zakładów pracy spoza regionu
- osoby prywatne.

Koordinacja typu wykonawczego i kontrolnego spoczywa w rękach jednostek stopnia podstawowego - nie wyklucza się jednak włączenia do tych prac jakiegoś związku przedsiębiorstw zainteresowanych obrotami z racji obsługi ruchu turystycznego. Koordynator przy obecnym stanie uprawnień władz terenowych może zachęcać i proponować, udzielać kredytu, dawać przydziały materiałów budowlanych. W zmieniających się jednak warunkach należy pójść dalej, tworząc mechanizmy zachęt i stymulacji.

Instrumenty oddziaływania na podmioty gospodarujące dzielą się na dwie grupy to jest na instrumenty typu prawno-administracyjnego oraz środki ekonomicznego oddziaływania.

Władze terenowe mają uprawnienia do stosowania ulg podatkowych. Polityka kredytowa rad narodowych a także polityka dotacji jest skutecznym sposobem nakierowania aktywności gospodarczej przedsiębiorstw na dziedziny społecznie pożądane.

Zachętą do akceptacji rozwoju bazy i zagospodarowania turystycznego dla ludności miejscowej, mającej do chwili obecnej znikome korzyści z tych przedsięwzięć jest ustawa o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego obowiązująca od 17.06.84 r., która upoważnia organy terenowe do kierowania całokształtem społeczno-gospodarczego i kulturalnego rozwoju na swoim terenie oraz do wpływania na działalność wszelkich jednostek administracji i gospodarki a więc również i na przedsiębiorstwa kluczowe.

Nadanie samorządowi terytorialnemu /nie radom narodowym, osobowości prawnej, wymagać będzie właściwego przygotowania organów tego samorządu i ich aparatu administracyjnego, co jest zadaniem u terminu realizacji II etapu reformy. Jedną z trzech najistotniejszych zasad ogólnych, ustalonych dla finansów terenowych w nowej ustawie o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego jest zasada samodzielności finansowej rad narodowych. W systemie budżetowym zmiana ta oznacza stworzenie podstaw finansowych rad narodowych na bazie ich dochodów własnych.

Drugą ustawą wpływającą na zwiększenie zainteresowania miejscowej ludności rozwojem gospodarczym swojego terenu jest ustawa z 15.11.84 r. o funduszu gminnym i funduszu miejskim /Dz.Ust. nr 52, poz. 269/. Zgodnie z postanowieniami tej ustawy dysponentem funduszu jest rada narodowa stopnia podstawowego i ma ona obowiązek przekazania do dyspozycji

samorządu mieszkańców 60% dochodu funduszu pochodzącego z danej wsi lub miasta. Środki te są gromadzone na wyodrębnionych rachunkach w bankach spółdzielczych co zapewnia swobodny dostęp do nich organom samorządowym. Z powyższego wynika, że taksa klimatyczna czy taksa od usług, które związane są z ruchem turystycznym mogą przynosić pokaźne zyski dla społeczności lokalnej itp.

Aby przyciągnąć z kolei i zachęcić do inwestowania podmioty gospodarujące należy:

- stworzyć odpowiednie warunki kredytowania danych przedsięwzięć poprzez utworzenie na danym terenie Banków Inwestycyjnych lub Gospodarstwa Krajowego udzielających długoletnich kredytów i na dogodnych warunkach na przedsięwzięcia turystyczne /szczebel wojewódzki/
- zorganizować na swoim terenie centralę zaopatrzenia materialnego oraz zapewnić właściwą obsługę transportową /szczebel wojewódzki i miejsko-gminny/
- wprowadzić daleko idące ulgi w opłacaniu podatku dochodowego /szczebel miejsko-gminny/
- wprowadzić całkowite lub częściowe zwolnienie z obowiązku wpłacania depozytu założycielskiego /dotyczy to małych przedsiębiorstw i spółek/ - szczebel miejsko-gminny
- poprzez odpowiednią reklamę oraz zorganizowanie szkół biznesmenów, zapewnić o celowości inwestowania na określonym obszarze /regionie turystycznym/ - szczebel centralny.

8. Wnioski i ustalenia końcowe

- 1/ W celu zrealizowania programu inwestycyjnego oraz adaptacyjnego dla bazy turystyczne-wczasowej niezbędna jest pomoc szczebli administracji centralnej i wojewódzkiej oraz bardzo

wskazany udział kapitału zagranicznego /dotyczy to większości gmin/.

- 2/ Wydaje się niezbędne powołanie banków inwestycyjnych lub banków gospodarstwa krajowego w co najmniej dwóch miejscowościach w obrębie lub w pobliżu Rejonu Wielkich Jezior Mazurskich.
- 3/ Należy podjąć starania o utworzenie centrali materiałów budowlanych w Giżycku lub Mrągowie.
- 4/ W liceach ogólnokształcących znajdujących się w obrębie i w pobliżu Rejonu Wielkich Jezior Mazurskich, utworzyć specjalizację turystyczną z ukierunkowaniem na Rejon Wielkich Jezior /odpowiedni dobór materiału dydaktycznego/.
- 5/ Podnieść na wysoki poziom sprawę reklamy i akwizycji w celu ściągnięcia kapitału zagranicznego.
- 6/ Bezwzględnie przestrzegać terminowej budowy oczyszczalni ścieków przy nowo wznoszonych obiektach turystycznych i czasowych jak również ich prawidłowego funkcjonowania oraz dokonać szybkiej likwidacji obiektów turystyczno-czasowych zanieczyszczających środowisko przyrodnicze. Bez takich działań dalszy rozwój turystyki na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich jest niemożliwy.

Literatura

1. P. Dutkiewicz, G. Grzelak: Problemy rozwoju lokalnego. Instytut Gospodarki Przestrzennej UW. Warszawa 1988 r.
2. A. Jagusiewicz + zespół: Program zagospodarowania turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich. Instytut Turystyki, Warszawa 1988 r.

3. B. Jałowiecki: Rozwój lokalny. Instytut Gospodarki Przestrzennej, UW, Warszawa 1989 r.
4. S.M. Komorowski: Scenariusz jako metoda diagnozy i prognozy. Instytut Gospodarki Przestrzennej UW. Warszawa 1988 r.
5. S.M. Komorowski: Próbny scenariusz diagnostyczny dla gminy Brudzeń Duży I i II etap badań. Instytut Gospodarki Przestrzennej UW. Warszawa 1987 r.
6. J. Kruczała + zespół: Planowanie w regionach w zarysie. Akademia Ekonomiczna w Krakowie. Kraków 1988 r.
7. J. Kruczała: Zagospodarowanie turystyczne. Akademia Ekonomiczna w Krakowie. Kraków 1986 r.
8. K. Sobczak + zespół: Strategia zmian systemu lokalnego. Instytut Gospodarki Przestrzennej UW. Warszawa 1988 r.
9. M. Stalski: Studium realizacyjne zagospodarowania turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich /ekspertyza ekonomiczna/. Instytut Turystyki. Warszawa 1989 r.
10. M. Stalski, Z. Szlązak: Krajobrazy Polski lokalnej. Instytut Gospodarki Przestrzennej UW. Warszawa 1988 r.
11. P. Swaniewicz: Społeczno-ekonomiczna typologia miast i wsi w Polsce. Instytut Gospodarki Przestrzennej UW. Warszawa 1989r.
12. Turystyka a budżet lokalny. Tom 1. Materiały z konferencji. Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie. Kraków - Limanowa 1989 r.
13. P. Walczuk: Studium realizacji zagospodarowania turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich /Ekspertyza prawna/ Instytut Turystyki. Warszawa 1989 r.

MICHAŁ STALSKI

System realizacyjny zagospodarowania turystycznego
Wielkich Jezior Mazurskich.
Część ekonomiczna.

Warszawa, listopad 1989 roku.

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Prac
Naukowo-Badawczych

A-1166

W s t ę p.

Uwarunkowania rozwoju turystyki

Studium realizacyjne przedkładane tu, opiera się na parametrach i ustaleniach wskazanych w "Programie zagospodarowania turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich" /Instytut Turystyki, praca zbiorowa pod kierunkiem dr inż. A.Jagusiewicza, Warszawa, 1988, ss 321/ x/

Należy na wstępie zaznaczyć, że wszystkie dane tej pracy dotyczące ustaleń inwentaryzacyjnych i stanu środowiska geograficznego WJM., a w tym stanu zagospodarowania turystycznego w r.1986-87 są w większości aktualne i nadal obowiązujące. Natomiast większość prognoz i planów wraz z wyliczeniami liczbowymi nakładów, kosztów i efektów ekonomicznych podlegać powinna ponownej weryfikacji.

Ponadto, zmiany ustroju politycznego i systemu gospodarczego, które nastąpiły w Polsce w roku 1989 w istotny sposób mogą wpłynąć na mechanizmy prowadzące do realizacji założeń przyjętych w "Programie".

Cały szereg zapowiadzianych nowych ustaw jeszcze nie uchwalonych lub podlegających korekcie, nie pozwalają jasno wytyczyć systemu i mechanizmów zarządzania województwami, w obrębie których znajdują się WJM i sprecyzować siły oddziaływania poszczególnych podmiotów gospodarczych dopuszczonych do eksploatacji walorów turystycznych WJM. Aktem normatywnym o wielkim znaczeniu dla tego tematu jest zapowiadzana ustawa o samorządzie terytorialnym, oraz korekta i rozszerzenie ustawy o spółkach mieszanych z udziałem kapitału zagranicznego. W równej mierze, niejasność uwarunkowań realizacyjnych pogłębia brak zarządzeń wykonawczych do ustawy

x/ Opracowanie to, będzie w tym Studium nazywane skrótowo "Program".

o własności komunalnej jednostek terenowych stopnia podstawowego.

Powyższy konglomerat spraw niewyjaśnionych nie pozwala jasno wytyczyć role i działania sprawcze 9-ciu "partnerów", biorących udział w zagospodarowaniu turystycznym i świadczeniu usług wyliczonych w "Programie" /s.304/, pomimo, że możemy udział tych podmiotów uznać za aktualny.

Jak wynika z treści ośmiu rozdziałów "Programu" wyłaniają się cztery zasadnicze cele całego przedsięwzięcia, które skrótowo nazywamy zagospodarowaniem turystycznym. Są to:

- ochrona środowiska przyrodniczego, a w tym walorów rekreacyjnych,
- uporządkowanie przestrzeni turystycznej, czyli prawidłowa alokacja ruchu turystycznego i obiektów turystycznych w świetle założeń punktu poprzedniego,
- stworzenie warunków rekreacji i czynnej turystyki wraz z lecznictwem dla wszystkich osób z kraju i zagranicy, którzy wybiorą region WJM, dla swego wypoczynku,
- zapewnienie władzom terenowym regionu i jego ludności stałej wymiernych korzyści rozwojowych, związanych z preferencją funkcji gospodarczej nazywanej "turystyka".

Trzeba tu dodać, że Autorzy "Programu" wyznaczyli dwie ważne dziedziny działań pomocniczych dla realizacji tych celów, które, choć nie są celami samymi w sobie, zasługują na odrębne omówienie. Należą do nich: sanacja infrastruktury technicznej i sanitarnej obiektów turystycznych /ss 145-158 oraz ss 198-240/ oraz sanacja obsługi technicznej turystyki wodnej /ss 277-294/. "Program" przewiduje dwa etapy realizacyjne założeń rozwojowych turystyki. Obydwa działania pomocnicze, wymienione powyżej uważa się za pierwszoplanowe i większość z nich wiąże się z etapem 1-szym, do roku 2000.

Wskazany "stan niepewności" co do tego, kto czym będzie zarządzać i kto o czym będzie decydować, odnosi się do sfery podmiotowej, natomiast wymienione cele i dwa działania pomocnicze wypełniają treścią sferę przedmiotowo-rzeczową. W tej sytuacji podjęte tu Studium realizacyjne może, z pominięciem podmiotów, wysuwać propozycję hierarchii ważności i harmonogram realizacji poszczególnych celów. Na tym w istocie zostanie skupiona uwaga tego Studium, chociaż każdy zauważy, że brak informacji o podmiotach oznacza niedosyt informacji o finansach i nakładach budżetowych przeznaczonych na osiągnięcie wytyczonych zadań, a więc i celów.

W świetle pogłębiającego się kryzysu gospodarczego Polski i trudności przejścia na system gospodarki rynkowej, zagadnienia finansowe nabierają cech drugiej sfery niepewności, istotnie wpływającej na ewentualne zahamowanie wszystkich poczynąń inwestycyjnych, modernizacyjnych i sanacyjnych wyznaczonych przez "Program" tak do roku 2000, jak i do roku 2010. Należy jednak wziąć pod uwagę, możliwość zaistnienia przesilenia kryzysowego, które może odbić się na intensyfikacji rozwoju turystyki w różnych regionach Polski. Założyć można, że stagnacja gospodarcza przywiedzie decydentów województwa suwalskiego i olsztyńskiego do koncentracji sił i środków na inwestowanie w turystykę, w jednym z najbardziej atrakcyjnych regionów Polski, po to, by w stosunkowo krótkim okresie móc akumulować wpływy złotowe i dewizowe z obsługi turystów. /Pamiętając o tym, że turystyka jest jedną z najmniej kapitałochłonnych gałęzi gospodarki narodowej/.

Niemniej, trudności finansowe kraju /a w tym potencjalnych turystów polskich/ nakazują przeprowadzić selekcję w wyborze zadań pierwszoplanowych do natychmiastowej realizacji.

Taka makro selekcja została dokonana w "Programie" - poprzez podział niezbędnych inwestycji, które mają być wykonane do roku 2000 i 2010. Jednak w zmienionych warunkach gospodarczych Polski, wydaje się konieczne przyjęcie nieco innego kryterium owej selekcji. Jednym z zasadniczych kryterium będzie tu wyłonienie działań mających na celu zachowanie substancji trzech elementów:

- środowiska przyrodniczego i walorów turystycznych,
- przystosowania obecnych obiektów turystycznych do wymogów techniczno-eksploatacyjnych i sanitarnych,
- wzbogacenia w niezbędną obsługę techniczną turystyki wodnej /zbiorników i szlaków wodnych/.

/Owa troska o turystykę wodną wyrażona poprzez "wzbogacenie" ma na celu tak zachowanie substancji akwenów wodnych, jak i podniesienie na wyższy poziom ich zdolności obsługowej. Nie należy zapominać, że jeziora i szlaki wodne WJM, stanowią główny człon atrakcyjności turystycznej/.

Studium realizacyjne uwzględni pułap rozwoju bazy noclegowej wskazanej w "Programie" ustalony na rok 2010 - 47,6 tys. miejsc noclegowych, w tym 13,2 tys. miejsc projektowanych, wychodząc z założenia, że przyszłe regulacje prawne oraz przełamanie kryzysu gospodarczego, może po roku 1990 przynieść na tyle istotne ożywienie gospodarcze, że znajdą się chętni do inwestowania w obiekty hotelarskie. Jednak nadal pozostawać będzie - kwestią otwartą kto i w jakiej wysokości inwestować będzie w ochronę środowiska przyrodniczego, w infrastrukturę techniczną, niezbędną dla funkcjonowania obiektów hotelarskich i wreszcie w sanację i przystosowanie akwenów wodnych do żeglugi jachtowej i kajakowej, bowiem te sfery działalności nie należące *expressis verbis* do byznesu turystycznego najtrudniej znajdują swego promotora, nawet w rozwiniętej i ustabilizowanej gospodarce

rynkowej. /A może właśnie wtedy - najtrudniej!/.

Rozdział 1.

Podstawowe parametry poziomu usług turystycznych

Rozdział ten poświęcony jest liczbowemu przedstawieniu założeń eksploatacyjnych zawartych w "Programie". Przytoczone tu będą podstawowe informacje o zamierzeniach dot. zagospodarowania turystycznego, które mogą w procesie ich realizacji stanowić o wariantowych rozwiązaniach, wynikających z różnych sytuacji prawno - organizacyjno finansowych, zależnie od wypełnienia istniejącej luki "niepewności", o której traktuje Wstęp, określonymi regulacjami prawnymi. Regulacje te przesądzać będą o zachowaniach ekonomicznych poszczególnych podmiotów gospodarczych i o ich potencjale finansowym.

Wielkość ruchu turystycznego

	w roku 2000 w tys.	w roku 2010 w tys.
- w bazie noclegowej zorganizowanej	250 - 260	295 - 320
- poza bazą noclegową zorganizow.	350 - 360	385 - 400
- R a z e m	600 - 620	680 - 720

Wielkość udzielanych noclegów

	w r. 2000 w tys.	w r. 2010 w tys.
- w bazie noclegowej zorganizowanej	2 220 - 2 270	2 600 - 2 900
- poza bazą noclegową zorganizow.	2 780 - 2 880	3 100 - 3 200
- R a z e m	5 000 - 5 150	5 700 - 6 100

Dla poszczególnych typów bazy noclegowej przewidziano następujący udział w obsłudze ruchu i noclegów w zorganizowanej bazie noclegowej:

		rok 2000 w tys.	rok 2010 w tys.
obiekty	osób	54,0 %	54,2 %
turystyczne x/	noclegów	28,8 %	29,2 %
obiekty	osób	30,0 %	30,5 %
wczasowe x/	noclegów	39,1 %	40,3 %
kolonie i obozy	osób	10,8 %	10,1 %
	noclegów	20,2 %	18,8 %
domy letniskowe	osób	5,2 %	5,0 %
	noclegów	11,7 %	11,5 %

x/ wraz z kwaterami prywatnymi.

Baza noclegowa

Przewiduje się rozwój bazy noclegowej do roku 2020 w dwóch wymiarach. Wersja 1-sza zakłada wzrost do 40,3 tys. miejsc noclegowych, wersja 2-ga mówi o możliwej wielkości 47,6 tys. miejsc noclegowych. Wielkość 47,6 tys. miejsc podlega podziałowi na bazę adaptowaną - 34,4 tys. miejsc, oraz na bazę projektowaną /nową/ - 13,2 tys. miejsc.

Rozkład obydwu wielkości na poszczególne typy bazy noclegowej jest następujący dla roku 2010 /w tys.miejsc nocleg./.

	baza adaptowana	baza projektowana	razem
obiekty turystyczne	15,8 - 45,9%	8,2 - 62,1 %	24,0-50,4%
obiekty wczasowo-wypoczynkowe	9,4 - 27,3 %	4,7 - 35,6 %	14,1-29,6%
obiekty kolonijno-obozow.	6,8 - 19,7 %	x x	6,8-14,2%
domy letniskowe	2,4 - 6,9 %	0,3 - 2,2 %	2,7-5,6 %
Razem miejsc	34,4- 100 %	13,2 - 100 %	47,6 -100%

Przewiduje się, że do roku 2000 należy wykonać prace modernizacyjne w domach wycieczkowych, w zespołach domków turystycznych, na campingach i w obiektach wczasowo-wypoczynkowych, odzyskując w ten sposób 8,5 tysięcy miejsc noclegowych. Zadanie to szacuje się dla lat po roku 2010 na 12 tysięcy miejsc.

Baza noclegowa projektowana, jest podzielona na następujące rodzaje obiektów z przypisanymi doń wielkościami w r. 2010.

	ogółem	w tym całoroczne
hotele	800	800
pensjonaty	400	200
campingi	1 700	x
pola biwakowe	2 200	x
inne obiekty turystyczne	2 500	200
ośrodki wczasowe	3 700	1 500
sanatoria	500	500
kwatery prywatne	1 100	200
domy letniskowe	300	300x
Razem miejsc	13 200	43 200

Dalszy podział bazy noclegowej obejmuje tę, która będzie w 14-tu różnych gminach i tę, która znajdzie się w 7-miu różnych miejscowościach recepcyjnych /przewaga miast/, w roku 2010.

w gminach		w miejscowościach recepcyjnych	
adaptowana	projektowana	adaptowana	projektowana
26 200	6 400	8 200	6 800

Przewiduje się, że ogółem bazy całorocznej będzie 5 600 miejsc w tym 4 300 miejsc w miastach. Preferowana jest baza ogólnodostępna - 50 - 60 % całości miejsc noclegowych.

Najwięcej miejsc przybędzie w obiektach turystycznych, w hotelach, pensjonatach i na campingach wzrośnie ilość miejsc o 2 900,

natomiast w wioskach żeglarskich o 2 500 miejsc. Wyznaczono 19 miejscowości rozwojowych, w których przewidziano w r.2000-37 500 miejsc noclegowych, co stanowi 78,7 % ogółu bazy noclegowej

Zaplanowano wzrost ilości miejsc noclegowych w kwaterach prywatnych do r.2010 na 2 000 tys. Zakłada się, że spośród 13,2 tys. miejsc noclegowych projektowanych - 1 800 uzyska się środkami bezinwestycyjnymi, a więc konieczność budowy obejmie 11,4 tys. miejsc, w tym 3 tysiące w budynkach całorocznych.

Dla obsługi ruchu zagranicznego przewidziano budowę na 1 800 miejsc noclegowych o odpowiednio wyższym standardzie. Ma to być hotel w Giżycku, zespół obiektów typu "Marina", dwie wioski turystyczne, adaptacja kilku leśniczówek i domków letniskowych.

Baza gastronomiczna - ogólnodostępna

Projektowana baza gastronomiczna ogólnodostępna nie uwzględnia potrzeb obsługi mieszkańców stałych, oraz ilości miejsc konsumpcyjnych znajdujących się w ośrodkach turystycznych zamkniętych, np. w domach wczasowo-wypoczynkowych. Przewiduje się budowę nowych obiektów gastronomicznych, szczególnie wzbogacając w nie miasta i rozwojowe ośrodki recepcyjne. Ogólna wielkość bazy gastronomicznej ma wynosić w roku 2010 ca 8 tys. miejsc konsumpcyjnych przeznaczonych tylko dla turystów, w tym w 7 miastach - 3 900 miejsc, w 12-tu gminach - 4 tys. miejsc. /Z tego w bazie hotelarskiej będzie ca 4 000 miejsc/.

Przyjęto wskaźnik 170-180 turystycznych miejsc gastronomicznych na 1 000 miejsc noclegowych. Wskaźnik ten jest zróżnicowany zależnie od przynależności danej miejscowości do którejś z 4-ch klas ośrodków usługowych, np. dla ośrodków pierwszej i drugiej klasy założono wskaźnik 200 miejsc konsumenckich na 1 000 miejsc noclegowych.

Dla terenów miejskich wskaźnik miejsc konsumenckich będzie wynosić 250 miejsc, a dla terenów wiejskich - 100 miejsc.

Baza rekreacyjno sportowa

Gros uwagi "Program" poświęca sportom wodnym. Mówi się o konieczności doinwestowania turystyki wodnej w zakresie: poszerzenia funkcji obsługowej następujących obiektów: miejsca kotwiczenia, obozowiska wodne, stacje wodne, wioski żeglarskie, ośrodki turystyki wodnej, zorganizowane kąpieliska. Dla prawidłowego funkcjonowania tych obiektów wnioskuje się cały szereg inwestycji pomocniczych typu infrastruktura obsługowa, jak: punkty zaopatrzenia, oznakowania żeglugowe, drogi dojazdowe, ratownictwo na szlakach wodnych i nad akwenami.

Każdy typ obiektu jest szeroko omówiony w zakresie pożądanej konstrukcji, wyposażenia, rodzaju obiektów towarzyszących, etc. i dotyczy to w szczególności miejsc kotwiczenia, stacji wodnych, wiosek żeglarskich i ośrodków turystyki wodnej.

Niezależnie od powyższych postulatów, osobny rozdział poświęcony jest obsłudze technicznej turystyki wodnej. Wskazane są tam główne inwestycje przewidziane dla dwóch etapów. Do roku 2010 przewiduje się uzyskanie następującej zdolności obsługowej obiektów i urządzeń:

- obiekty stałe turystyki wodnej	- 13,0 tys. miejsc noclegowych
- przywodne pola biwakowe	- 10,4 " " "
- jachty kabinowe	- 7,7 " " "
- pomosty	- 4,0 " m.b." "
- hangary	- 23 tys. m ²
- slipy	- 10 sztuk.

Projektuje się do 2000 roku zakończenie budowy trzech stacji wodnych i 1-nej wioski żeglarskiej na łączną ilość miejsc - 400., oraz 20-tu pól biwakowych przywodnych,

każdy na 50 - 100 miejsc, a ponadto 660 jachtów kabinowych o łącznej pojemności 2 200 miejsc noclegowych.

Wnioski tego rozdziału dotyczą modernizacji i rozbudowy portów żeglugowych i ich wyposażenia w pomosty postojowe i manewrowe, oraz rozbudowy warsztatów szkutniczych.

Istotne inwestycje przewiduje się w drugim etapie po roku 2000. Należą do nich: 5 wiosek żeglarskich o pojemności 800 miejsc noclegowych oraz stacje wodne w 5-ciu miejscowościach o pojemności 450 miejsc. Ważne są tu plany stworzenia ośrodka turystyki wodnej dla cudzoziemców w Sztynercie, oraz wioski żeglarskiej w Giżycku o randze centralnej recepcji krajowej i zagranicznej turystyki wodnej.

Przestrzenna struktura turystyki

"Program" przewiduje 5 stopni /klas/ ośrodków usługowych. Różni je zasięg i rodzaj oraz standard świadczonych usług.

I tak :

- ośrodki usługowe I-go stopnia są o zasięgu ponadregionalnym,
- " " II-go " " " lokalnym,
- " " III-go " świadczą usługi podstawowe o programie rozszerzonym,
- " " IV-go " usługi elementarne,
- inne miejscowości.

Ośrodków I-go stopnia mamy trzy /Giżycko, Mrągowo, Pisz/, II-go stopnia 10 - /najważniejsze to: Mikołajki, Orzysz, Ruciane, Nida, Ryn, Węgorzewo/, III-go stopnia - 10, IV stopnia - 34, V-go stopnia - 87. Sześć miast, stanowiące węzły komunikacyjne będą posiadać funkcje rozrządowo - usługową dla turystyki. Pisz, Ruciane, Nida, Giżycko, Mikołajki i Orzysz/.

Pod względem możliwości recepcyjnych /wielkość bazy noclegowej/ wydzielono 4-ry grupy miejscowości. *Stąd:*

do 300 miejsc - 98 miejscowości, do 1000 miejsc - 28 miejscowości;
do 3000 miejsc - 6 miejscowości, powyżej 3000 miejsc - tylko
3 miejscowości.

Na ogółem 135 miejscowości przewiduje się 19 miejscowości
rozwojowych, 12 miejscowości zakwalifikowano jako stagnujące
/bez powiększania potencjału usługowego/, natomiast w 16-tu
miejscowościach przewiduje się częściową lub całkowitą eliminację
funkcji turystycznej.

Inny podział owych 135 miejscowości dotyczy szczegółowej
funkcji rekreacyjnej, jaką im się przypisuje. /Będą to niekiedy
miejscowości zaliczane do kilku różnych funkcji/.

I tak :

- turystyka krajoznawcza i wędrownicza - 103 miejscowości,
- wypoczynek wczasowy - 50 miejscowości,
- wypoczynek dzieci i młodzieży - 20 miejscowości,
- wypoczynek we wsiach letniskowych - 19 miejscowości,
- lecznictwo sanatoryjne i profilaktyka - 3 miejscowości.

Miejscowości dla turystyki wodnej to 8 ośrodków
turystyki krajoznawczej, a oprócz tego 17 miejscowości.
Dla obsługi zagranicznego ruchu turystycznego wyznaczono
10 miejscowości. /Najważniejsze to: Giżycko, Sztynert, Ryn,
Mikołajki, Ruciane Nida/.

Rozdział 2.

Warianty realizacyjne

Liczbowe przedstawienie założeń eksploatacyjnych

"Programu" daje podstawę do wytyczenia ewentualnych wariantów realizacyjnych. Wskazany we Wstępie stan niepewności co do kilku czynników, istotnie wpływających na wykonanie poczynionych założeń, pozwala na ich weryfikację. Nie wchodzi tu w grę kwestionowanie słuszności tych założeń, a raczej chodzi tu o nadanie im miejsca w hierarchii ważności. Oczywiście zamysł ten będzie miał formę skróconą, stosowną co do objętości do wykonywanej tu analizy.

Wariantem podstawowym są wszystkie parametry obydwu etapów /rok 2000 i 2010/ zawarte w "Programie". Możemy go nazwać "podstawowy wariant makro". Zdając sobie sprawę z wielkości koniecznych nakładów inwestycyjnych /w sumie ca 140-150 mld zł./ na jego pełną realizację, można pokusić się o rozczłonowanie zadań i związanych z nimi nakładów, według jakiejś określonej metody. Wydaje się, że jedną z prawidłowszych metod będzie ta, która uwzględni wynik zapowiedzianej "hierarchii ważności". Tak więc, wszystkie propozycje zawarte w następnych wariantach będą oparte o wielkości i parametry "Programu", stosownie do uzyskanego wyniku. Mówiąc o czynnościach przypisanych do poszczególnych wariantów, mamy na myśli tak czynności administracyjne, projektowe, jak i wykonawstwa w zakresie konstrukcji, budownictwa, modernizacji i urządzania wnętrz.

Należy wyjaśnić co rozumie się przez sformułowanie "hierarchia ważności". Jest to zapowiedź jakiejś selekcji; czego? i przy przyjęciu jakich kryteriów? Selekcji powinny podlegać cele zagospodarowania turystycznego /jak wiemy jest ich kilka i każdy

X/ w/g eeu z listopada 1983 r.

z nich dzieli się na kilka sekwencji/.

Kryterium przyjęte tutaj brzmi: Uczynienie z obszaru WJM regionu o dominacji turystyki jako wiodącej funkcji gospodarczej.

Dla zapewniających tak jej roli turystyki w perspektywie lat 2000 - 2100 należy podjąć następujące czynności przewidziane w "Programie":

- ochrona walorów turystycznych,
- uporządkowanie przestrzeni turystycznej w sensie wytyczenia prawidłowej alokacji wszystkich obiektów turystycznej obsługi,
- konstrukcja wszystkich /lub prawie wszystkich/ obiektów infrastruktury technicznej i sanitarnej, zapewniających funkcjonowanie obiektów obsługi turystycznej,
- remonty i modernizacja istniejących obiektów obsługi turystycznej zgodnie z wymaganiami zróżnicowanego standardu usług,
- roboty regulacyjne i konstrukcyjne związane z eksploatacją turystyczną wszystkich akwenów i szlaków wodnych,

Jak wynika z powyższego wyliczenia, owe 5 czynności są w zasadzie podstawą do realizacji 2-ch pierwszych celów rozwoju turystyki w regionie WJM /patrz Wstęp/. i są zapowiedzią częściowej realizacji celu 3-go. Owe 5 czynności można by uznać za minimalistyczny program zapewniający w perspektywie wielu lat osiągnięcie celu 4-go, tj. "zapewnienie władzom terenowym regionu i jego ludności stałej wymiernych korzyści, rozwojowych związanych z preferencją funkcji gospodarczej nazywanej "turystyką".

Zamysł taki jest oparty o założenie - rozłożenia w czasie, w większej ilości lat aniżeli przyjmuje to "Program", osiągnięcia pełnej eksploatacji zasobów turystycznych WJM ale za to i trwałego zabezpieczenia tej substancji materialnej, który w późniejszych

przedziałach czasu stanowić będzie podstawę do wypracowania wymiernych korzyści rozwojowych.

Powyższa propozycja stanowi pierwszy wariant i można go zaliczyć do najskromniejszych pod względem kosztów w sferze nakładów inwestycyjnych.

Wariant drugi, również podyktowany świadomością skurtyzowanych funduszy na nakłady inwestycyjne wobec potrzeb podstawowego wariantu makro, oparty jest na następującym kryterium selekcji czynności inwestycyjnych: w maksymalnym stopniu uprzystępnienie ruchowi turystycznemu walory rekreacyjne WJM /w granicach wytyczonych przez zasady ochrony środowiska i walorów turystycznych/ przy zminimalizowanych nakładach na rozbudowę bazy turystycznej do granic niezbędności.

W tym przypadku do czynności inwestycyjno-administracyjnych zaliczymy wszystkie 5 czynności przewidziane przez wariant pierwszy, a ponad to:

- rozbudowę ^{niektórych} obiektów i urządzeń sportowo rekreacyjnych zgodnie z założeniami "Programu" do roku 2010.
- rozbudowę obiektów recepcyjnych /baza noclegowa i baza gastronomiczna/ sezonowych, nietrwałych, zgodnie z założeniami "Programu" do roku 2010.

Wariant ten oparty jest o zamysł zwiększenia ruchu turystycznego ad maksimum, gwarantując dostęp dla jego uczestników do uporządkowanych i prawidłowo zorganizowanych atrakcji turystycznych oraz do obiektów noclegowych "najskromniejszej obsługi" w rodzaju campingi, pola biwakowe.

Zamysł ten wynika z przedświadczenia, że gros turystów-zwolenników sportów wodnych i kąpieli wodnych, wykaże duże zainteresowanie regionem, byle tylko mogli oni otrzymać usługi na odpowiednim poziomie, stosowne do międzynarodowych standardów campingów i pól biwakowych.

Wariant ten uwzględnia już liczący się dopływ strumienia pieniądza do kas budżetów terenowych i ludności miejscowej, chociaż w stopniu jeszcze niepełnym, wobec tkwiących w regionie możliwości. Sądzić należy, że będzie to również pieniądz w postaci dewiz.

Wariant trzeci i ostatni, uwzględniający nieco zwiększony dopływ funduszy na inwestycje turystyczne, bazuje na założeniu o celowości alimentacji w odpowiednią bazę obsługową przyjazdowego ruchu zagranicznego, oraz o otwarciu funduszy i kredytów w różnych zakładach pracy w Polsce na budowę dalszych domów wypoczynkowo-wczasowych. W tej sytuacji należało by podjąć czynności administracyjno-inwestycyjne przewidziane w wariantcie pierwszym oraz:

- budowę bazy o wysokim standardzie dla ruchu zagranicznego, tak w budownictwie stałym, jak i lekkim,
- budowę nowych domów wypoczynkowo-wczasowych, głównie w budynkach stałych przystosowanych do eksploatacji całorocznej.

Wariant ten zapewnić może również zwiększony dopływ pieniądza turystycznego do budżetów terenowych i ludności miejscowej, lecz nieco w zmienionej wielkości i komponentach jakościowych /większy pakiet dewiz/, w stosunku do efektów tego typu uwzględnionych w wariantcie drugim. Realizacja wariantu trzeciego, wymagać będzie niezwykle operatywnej pracy Centralnej Recepcji w skali regionu, biorąc pod uwagę konieczność właściwej dyspozycji miejscami wolnymi /w sezonie i poza nim/ w domach wypoczynkowo-wczasowych oraz umiejętne i sprawne rozmieszczenia turystów zagranicznych.

Każdy z trzech powyższych wariantów może być rozszerzony o dodatkowy potencjał obsługowy - wynikający z "ponadnormatywnego" rozwoju kwater prywatnych. Normatyw taki został ustalony przez "Program" do roku 2000 na 2000 miejsc noclegowych w kwaterach prywatnych rejestrowanych. Czyniąc wyłom wobec tego założenia,

można przewidywać znaczny wzrost kwater przekraczający wskazaną tu liczbę. W każdym z trzech wariantów można projektować funkcjonowanie kwater prywatnych o potencjale 3000 do 3500 miejsc noclegowych. W istocie rzeczy oznaczało by to oddanie do użytku turystycznego 1 500 pokoi /w połowie tylko uzależnionych od nowych inwestycji/, co na rozrzut przestrzenny na ca 50 miejscowości turystycznych, dawałoby 30 pokoi na każdą z nich. Należy przypuszczać, że zasoby pieniężne ludności miejscowej, poparte odpowiednią akcją kredytową banków, mogły by doprowadzić do oddania do użytkowania owych 1 500 pokoi. Rozwój usług turystycznych oparty głównie lub częściowo na kwaterach prywatnych wymaga, w każdym przypadku, uregulowania spraw podatkowo-kredytowych, na korzyść kwaterodawców.

Rozdział 3.

Warianty realizacyjne w liczbach

Każdy z przedstawionych tu trzech wariantów jest nośnikiem zróżnicowanego potencjału usługowego i zróżnicowanych nakładów inwestycyjnych. Skala tych różnic zostanie tu podana.

Trzeba jednak zastrzec się, że część czynności i przedsięwzięć związanych z rozwojem turystyki, a szczególnie te wymienione w wariantie pierwszym, nie noszą charakteru kapitałochłonnego, w sensie nakładów inwestycyjnych. Są to przede wszystkim prace projektowe i egzekwowanie postanowień projektów. Odnosi się to głównie do ochrony walorów turystycznych i uporządkowania przestrzeni turystycznej, a więc wytyczenia prawidłowej alokacji obiektów obsługi turystycznej. Częściowo dotyczy to również projektowania jakości i rozmieszczenia infrastruktury technicznej i sanitarnej dla obiektów turystycznych.

Drugie ważne zastrzeżenie dotyczy podziału podmiotów podejmujących inwestycje turystyczne lub związane z funkcjonowaniem obiektów turystycznych. Nie wchodząc w szczegóły możemy wyłonić następujące grupy podmiotów:

- na rzecz obiektów turystycznych /drogi dojazdowe, linie gazu, wody, elektryczności, kanalizacja - władze terenowe wspólnie z inwestorami bezpośrednimi.
- na rzecz obiektów sportowo-rekreacyjnych - zarządy lasów państwowych i dróg wodnych, władze terenowe wspólnie z inwestorami bezpośrednimi.
- na rzecz obiektów bazy noclegowej i gastronomicznej - przedsiębiorstwa państwowe, przedsiębiorstwa spółdzielcze, zakłady pracy w Polsce, spółki kapitałowe /o kapitale mieszanym, wraz z udziałem osób lub przedsiębiorstw zagranicznych/, osoby prywatne.

Dalszy podział, powinien oczywiście rozróżniać przedsiębiorstwa państwowe i spółdzielcze oraz spółki o kapitale mieszanym, należące do "koncernów turystycznych", centralnych lub należące do władz i samorządu terytorialnego. Jest to ważne, z punktu widzenia stopnia zainteresowania tych różnych partnerów w rozwoju turystyki i prawidłowym przebiegu procesów obsługi, nie mniej ważne, biorąc pod uwagę ich zróżnicowany potencjał finansowy w sferze zdolności inwestycyjnej.

Niestety, stan "niepewności", o którym mowa we Wstępie, nie pozwala dzisiaj na przybliżone powiązanie poszczególnych grup podmiotów z realizacją określonych poczynąń inwestycyjno nakładczych. Można jedynie domniemywać, kto może mieć wystarczające zasoby na inwestycje turystyczne /jak w przypadku kwater prywatnych/, ale bez określenia odnośnych sum.

W poniższych wyliczeniach wskazane będą tylko globalne sumy przeznaczone na realizację każdego z 3-ch wariantów, biorąc pod uwagę nakłady inwestycyjne na bazę noclegową oraz na obsługę techniczną turystyki wodnej. /Wielkość bazy noclegowej jest wiodąca i stanowi w pewnej mierze podstawę do określenia parametrów, niezbędnego rozwoju bazy gastronomicznej i obiektów sportowo-rekreacyjnych/. W wyliczeniach kosztów modernizacji i budowy opierało się na liczbach wyjściowych podanych w "Programie /ss 299/, wobec których przeprowadzono korekty przybliżając się do cen robocizny i materiałów budowlanych w IV kwartale 1989. W kwestii tej wzięto pod uwagę brzmienie Zarządzeń Ministra Finansów z roku 1989, dot. zmian wskaźników wzrostu kosztów inwestycji. Ustalono, po analizie różnych Zbiorczych Zestawień Kosztów Inwestycji- wzrost kosztów w okresie 1-szy kwartał 1988 - 1-szy kwartał 1989 o 600 -700 %, zależnie od udziału w kosztach globalnych robocizny i różnych materiałów budowlanych oraz wyposażenia wnętrz.

Wariant 1-szy

1. Przewidywana wielkość bazy noclegowej

/Adaptowana, po likwidacji kilkunastu obiektów/

Obiekty turystyczne	15,8 tys. m.n.
Obiekty czasowo-wypoczynkowe	9,4 tys. m.n.
Obiekty kolonijno-obozowe	6,8 tys. m.n.
" domy letniskowe	2,4 tys. m.n.

Razem 34,4 tys. m.n.

2. Przewidywane nakłady na adaptację bazy noclegowej

Przyjmuje się dla tej bazy następującą strukturę rodzajów budownictwa i związane z nią nakłady na poszczególne typy obiektów, w zakresie modernizacji i generalnych remontów /koszt na 1 m.n./

rodzaj budownictwa	struktura	ilość m.n.	koszt 1 m.n.	nakłady
- budynki trwałe	18%	6 190	800 tys.	4 952 mln zł.
- domki turystyczne	10%	3 440	300 "	1 032 "
- campingi	28%	9 630	200 "	1 926 "
- pola biwakowe	31%	10 660	80 "	852 "
- pokoje prywatne	5%	1 720	250 "	430 "
- budynki szkolne	8%	2 750	100 "	275 "

				Razem 9 467 "

3. Przewidywane nakłady na bazę techniczną turystyki wodnej

"Program" przewiduje koszt bazy technicznej turystyki wodnej na kwotę 1,7 mld.zł., sumę tę powiększymy w/g wskaźnika wzrostu kosztów do r.1989 oraz dodamy koszty regulacji linii brzegowej jezior, oraz regulacji kanałów i szlaków wodnych, zgodnie z potrzebami ich drożności dla żeglugi w kwocie 2 mld.zł. Otrzymamy wtedy wielkości:
1,700 mln.zł. razy 5 = 8,500 mln.zł. plus 2 000 mln.zł.
= 10,500 mln.zł.

4. Razem nakłady inwestycyjne w/g wariantu 1-szego 19 967 mln.

zł.

Wariant 2-gi

1. Przewidywana wielkość bazy noclegowej

- a/ tak jak w wariancie 1-szym - baza adaptowana 34,4 tys.
m.n.
- b/ obiekty nowe w bazie sezonowej, w budownictwie lekkim
- campingi 4 000 m.n.,
 - pola biwakowe 4 000 m.n.
- c/ Razem miejsc noclegowych 42,4 tys.

2. Przewidywane nakłady na adaptację i budowę nowej bazy
noclegowej

- a/ tak jak w wariancie 1-szym baza adaptowana 9 467 mln.zł.
- b/ budowa nowych obiektów w bazie sezonowej
campingi	2 000 x 800 tys.	1 600 mln.zł.
pola biwakowe	2 500 x 600 tys.	1 500 mln.zł.

Razem		12 567 mln.zł.

3. Przewidywane nakłady na budowę nowych obiektów sportowo -
rekreacyjnych

bez sportów wodnych /korty gier boiskowych, kąpieliska
i plaże, stanowiska myśliwskie, etc./-szacunkowo 3 mld. zł.

4. Razem nakłady inwestycyjne w/g wariantu 2-go 15 567 mln.zł.

5. Razem z kosztami przystosowania akwenów i szlaków wodnych
do turystyki wodnej - 26 067 mln.zł.

Wariant 3-ci

1. Przewidywana wielkość bazy noclegowej

a/ tak jak w wariancie 1-szym - baza adaptowana	34,4 tys.m.n.
b/ budowa nowych obiektów dla ruchu zagranicz.	2,0 tys.m.n.
w tym:	
w budownictwie stałym	1,0 tys.m.n.
w budownictwie sezonowym	1,0 tys.m.n.
c/ Budowa nowych obiektów czasowo-wypoczynk. ogólnodostępnych, w budownictwie stałym.	4,7 tys.m.n.
d/ zwiększenie kwater prywatnych o 1000 miejsc	1,0 tys.m.n.
e/	

	Razem 49,1 tys.m.n.

2. Przewidywane nakłady na adaptację i budowę nowej bazy nocleg.

a/ tak jak w wariancie 1-szym baza adaptowana	9 467 mln.zł.
b/ budowa nowych obiektów dla ruchu zagranicznego	
- w obiektach stałych 1000 x 8 mln.	8 000 mln.zł.
- w obiektach sezonowych 1000 x 1 mln.	1 000 mln.zł.
c/ budowa nowych obiektów czasowo-wypoczynk. budownictwo stałe 4 700 x 5 mln.	23 500 mln.zł.
d/ budowa obiektów kwater prywatnych 1000 miejsc x 5 mln.zł.	5 000 mln.zł.

	Razem 46 967 mln.zł.

3. Razem z kosztami przystosowania akwenów i szlaków wodnych do turystyki wodnej	57 467 mln.zł.
	=====

UWAGA - dane liczbowe powyższych trzech wariantów zakładają udział w każdym wariancie nakładów na adaptowaną bazę noclegową i nakładów na przystosowanie akwenów i szlaków wodnych do turystyki wodnej. Dokładne wyliczenie wszystkich czynności inwestycyjnych i ich prawdopodobnych kosztów, pozwala dowolnie zwiększać lub zmniejszać "nakłady ogółem" uwzględnione w każdym z wariantów.

Rozdział 4

Uwarunkowania realizacyjne projektowanych inwestycji.

Użytkaliśmy w rozdziale poprzednim trzy różne wielkości nakładów inwestycyjnych. Należy je rozważyć łącznie z wielkością wskazaną przez makro wariant - podstawowy. I tak oto mamy do wyboru:

wariant podstawowy /"Program"/	ca 140 - 150 mld.zł. ^{x/}
wariant 1-szy	19 967 mln.zł.
wariant 2-gi	26 067 mln.zł.
wariant 3-ci	57 467 mln.zł.

Znając przedmiotowo-rzeczowe elementy programów związanych z poszczególnymi wariantami, możemy dokonywać wyboru tak co do preferowanej substancji zagospodarowania turystycznego, jak i rozkładu poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych w czasie. Zależać to będzie od interpretatora przekazanych w tym studium propozycji.

Dalsza analiza tego studium dotyczyć będzie w zasadzie wszystkich przedstawionych tu wariantów. Bowiem trudności realizacyjne, o których będzie tu mowa, są tak powszechne, że niezależnie od wartości nakładów inwestycyjnych, mogą one, gdy nie zostaną usunięte, w istotny sposób zahamować zagospodarowanie turystyczne WJM.

Do uwarunkowań realizacyjnych należeć będą również przedsięwzięcia fakultatywne, które mogą być podjęte przez gospodarujące podmioty, a które będą miały wpływ usprawniający podejmowane czynności inwestycyjne.

x/ W tej kwocie uczestniczą koszty budowy kompleksu hotelowo - turystycznego typu Marina przewidywane przez "Program".

1 kompleks a 500 miejsc noclegowych, 1 miejsce a 20 tys. dol. USA. 1 dol. a 4 000 zł. równa się nakładom w wysokości 40 mld.zł. /patrz ss 261-263/.

1. Charakter i rozmieszczenie inwestycji turystycznych i wspomagających

Należy tu odróżnić 4 grupy inwestycji:

- budowy i modernizacji obiektów turystycznych,
- przystosowania walorów turystycznych do ich eksploatacji,
- konstrukcji infrastruktury technicznej i sanitarnej dla potrzeb turystyki,
- budowy i konstrukcji urządzeń i obiektów komunalnych i handlowo - usługowych dla potrzeb ludności stałej, w związku ze wzmożonym ruchem turystycznym.

Pierwsza i druga grupa inwestycji pozostaje w sferze decyzji podmiotów usług turystycznych. Dwie ostatnie - w sferze podmiotów władz terenowych różnego stopnia. Interesy tych dwóch grup decydentów nie są zbieżne. Pierwsza rozbieżność należy do kwestii ktołoży na daną inwestycję. Była tu mowa o tym, że żeby przekonać władze terenowe, że warto otworzyć kasy własnych budżetów na ten cel, trzeba zapewnić tym władzom zwrot tych wydatków w postaci wpływów z obrotów turystycznych do budżetów w stosunkowo krótkim czasie.

Druga rozbieżność odnosi się kwestii lokalizacyjnych. O ile podmioty usług turystycznych są skory do rozproszenia bazy recepcyjnej, o tyle gestorzy inwestycji infrastrukturalnych i komunalnych chętnie widzą ^{koncentrację} ~~koncentrację~~ obiektów recepcyjnych, a więc i koncentrację robót konstrukcyjno-budowlanych prowadzonych we własnym zakresie. Sądzić należy, że inwestorzy turystyczni w imię obniżenia nakładów na inwestycje towarzyszące, powinni rozpatrzyć możliwości względnej koncentracji budowanych obiektów turystycznych. Ma to jeszcze i ten dodatkowy walor, że przynosi oszczędności w transporcie materiałów budowlanych i ułatwienia w pozyskiwaniu i kontroli ekip wykonawców budowlanych.

Równie istotne jest rozmieszczenie ruchu turystycznego w obrębie regionu, które jest konsekwencją modułu alokacji bazy noclegowej. W roku 2010 ruch ten ma obejmować ca 700 tys.osób. "Program" przewiduje funkcjonowanie 13^{1/4} miejscowości, w tym 7-miu miast. Ten układ stanowi siatkę krążenia uczestników ruchu turystycznego w regionie. Co prawda, mówi się o względnej koncentracji bazy turystycznej i ruchu w 19 ośrodkach rozwojowych. Trzeba tu jednak wziąć pod uwagę potencjalne kontrowersje, jakie mogą powstać pomiędzy podmiotami turystycznymi a władzami terenowymi i ludnością stałą. Uciążliwość ruchu turystycznego dla ludności miejscowej jest jednym z głównych zarzewi tych kontrowersji.

Odrębnym charakterem odznacza się szczególna inwestycja turystyczna, która nie ma nic wspólnego z procesem budownictwa. Należą do niej olbrzymie zestawy przedmiotów i materiałów, noszące miano wyposażenia wnętrza. Przewidziana duża ilość obiektów bazy noclegowej w budynkach stałych o dość wysokim standardzie, a jednocześnie "pustynia zaopatrzeniowa" województwa suwalskiego, pozwala wytyczyć rozmiary trudności i kosztów w realizacji zaopatrzenia w tę grupę towarów.

Każde podjęcie budowy określonego obiektu powinno być poprzedzone właściwym zamówieniem złożonym u właściwego producenta na poszczególne elementy wyposażenia wnętrza. Tylko bezpośredni kontakt inwestora z producentem może zapewnić dostawy tego co trzeba, w tym terminie, który jest konieczny.

2. Uwarunkowania prawne i fiskalne.

Oczekiwane regulacje prawne, najważniejsze dla rozstrzygnięć zakresu swobody gospodarczej 9-ciu partnerów zagospodarowania turystycznego, zostały omówione we Wstępie. Należy dodać tutaj dwa postanowienia legislacyjne, które mogły by wzmocnić

pozycje poszczególnych partnerów i zwiększyć potencjał eksploatacyjny turystyki. Chodzi tu o:

- właściwy system podatkowy,
- właściwy system kredytowy.

Podatki powinny uwzględniać ulgi w płatnościach podatku dochodowego dla inwestorów nowych obiektów recepcyjnych, oczywiście na jakiś określony czas, po podjęciu działalności eksploatacyjnej. Ponadto, odrębny system podatkowy powinien obowiązywać kwaterodawców. Chcąc uzyskać wzrost kwater prywatnych i prywatnych pensjonatów, należy ustalić zasadę opodatkowania tylko dochodów z świadczonych usług turystycznych, bez komulowania ich z podstawą wymiaru podatków z racji innego źródła dochodu danego kwaterodawcy.

Kwestie kredytowe wymagają generalnego uregulowania poprzez właściwe prawo bankowe, ale również poprzez bankowo - kredytowe umowy zawierane przez władze terenowe z określonym bankiem /W sprawach inwestycyjnych powinien to być Bank Inwestycyjny lub Bank Gospodarstwa Krajowego./. W ramach tych umów, za poręczeniem władz terenowych, inwestorzy turystyczni, po zatwierdzeniu dokumentacji projektowej, powinni dostawać wysokie kredyty na warunkach uprzywilejowanych, co do daty ich spłaty i wielkości oprocentowania. Osobną kwestię stanowi tu relacja bank - kwaterodawca. Spłaty długów bankowych przez kwaterodawcę powinny być "wymagane" i dokonywane tylko z sum uzyskanych za wynajem pokoi.

3. Uwarunkowania z zakresu zaopatrzenia i przerobu.

Pokonanie jawnących się trudności w tej dziedzinie, jest najtrudniejsze. Brak wytwórni podstawowych materiałów budowlanych /cegła, cement, żelazo konstrukcyjne, pustaki, papa, eternit/ w województwie suwalskim stanowi istotną przyczynę dużej

uciążliwości procesów budowlanych. Drugą równie ważną przeszkodą jest brak odpowiednio dużych firm budowlanych. Dla pokonania tych barier konieczne jest:

- tworzenie porozumień pomiędzy inwestorami bezpośrednimi,
 - zainteresowanie odpowiedniej grupy osób w utworzeniu w wojew. suwalskim wielobranżowego przedsiębiorstwa budowlanego.
- /Dla przerobu 30-50 miliardów złotych w ciągu kilku lat - niejedna grupa da się namówić do takiego przedsięwzięcia/.
- Zainspirowanie powstania przedsiębiorstwa zaopatrzeniowego, które mogłoby reprezentować "konsorcium inwestorów" w fabrykach i wytwórniach produkcyjnych elementy wystroju wnętrz oraz materiały budowlane. /Oczywiście, dla takich zgranych pociągnięć inwestorów, konieczne jest ich porozumienie w formie "konsorcjum", nawet gdyby miało to być tymczasowe zrzeszenie. Jest niezbędna realizacja drugiego warunku: zgrania w czasie działań inwestycyjnych zrzeszających się partnerów/.

Rozdział 5

Koordinacja - kooperacja.

Trzy sfery działania omówione w poprzednim rozdziale, a zmierzające do urealnienia procesów inwestycyjnych i ożywienia funkcjonowania obiektów recepcyjnych, wymagają w sposób niewątpliwy odpowiednio własnej i silnej reprezentacji. Można się bowiem zastanowić w formie pytania: "A ktoś to wszystko ma robić i w imię czego?". Wskazane w poprzednich rozdziałach czynności realizacyjne zagospodarowania turystycznego, ujawniają również sferę "przygotowania do funkcji turystycznej" regionu. Są to często działania wymagające nakładów finansowych. Na przykład oczyszczalnie ścieków, konserwacja akwenów wodnych i tras leśnych etc. Owe nakłady są ponoszone na rzecz wszystkich użytkowników

terenów turystycznych, tych obecnych już w regionie i tych oczekiwanych. Ten aspekt tym więcej wzmacnia potrzebę ujawnienia się silnego koordynatora procesów zagospodarowania, a co więcej koordynatora zasobnego w środki pieniężne.

Takim koordynatorem może być urząd wojewódzki i odpowiednie urzędy stopnia podstawowego. Mogą te akcje podjąć również samorządy terytorialne. Obydwie te instytucje, w ramach funduszy i uprawnień dot. ochrony środowiska człowieka, powinny przejąć gestię w zakresie ochrony walorów turystycznych. W regionie WJM oznacza to ochronę przede wszystkim akwenów i cieków wodnych. Zabiegi ochroniarskie nie trudno połączyć z uzdatnianiem do żeglugi tych zbiorników wodnych. Przedmiot troski, w obu przypadkach może być ten sam.

Urzędy wojewódzkie i miejskie powinny przejąć troskę o wszelkie prace projektowe w zakresie planowania przestrzennego. /Wytyczenie linii infrastruktury technicznej, lokalizacja obiektów sanitarnych, lokalizacja obiektów recepcyjnych, wydawanie zezwoleń na ich budowę/. Te same urzędy powinny włączyć do planowania ekonomicznego i społecznego wszystkie dochody i rozchody związane z powoływaniem do życia nowych obiektów turystycznych i świadczeniem przez nie usług, w każdym roku uwzględniając sukcesywny wzrost bazy recepcyjnej turystyki.

Odpowiedzieć wypada na pytanie: "w imię czego te czynności mają być podjęte?". Oczywiście koronnym argumentem, a może hasłem, jest stwierdzenie o poczuciu obowiązku dobrego gospodarza. Niemniej celowe jest owe poczucie wesprzeć świadomością wymiernych korzyści. Otóż źródłem owych korzyści bezpośrednich i pośrednich są:

- wpłaty podmiotów gospodarujących na rzecz funduszu rozwoju turystyki,

- wpłaty podmiotów gospodarujących z tytułu podatków od nieruchomości i gruntowego,
- wpłaty podmiotów gospodarujących z tytułu podatków od obrotu i od dochodu,
- wpłaty podmiotów gospodarujących z tytułu opłat dzierżawnych,
- wpłaty turystów z tytułu opłat miejscowych /dawna taksa kuracyjna/,
- zwiększenie dochodów ludności stałej,
- zwiększony obrót placówek handlowych i usługowych działających dla obsługi ludności stałej.

Oczywiście, żeby władze terenowe mogły odczuć efekty finansowe płynące z turystyki, wszystkie podmioty gospodarujące w usługach rekreacyjnych, muszą spełnić szereg warunków, do nich należą terminowe wpłaty wszystkich zobowiązań wobec skarbu państwa. Sprawą dosyć zaniedbaną w tym aspekcie jest płatność tenut dzierżawnych przez liczne grono użytkowników rozległych działek. Szczególnie dotyczy to obiektów bazy zamkniętej, legitymującej się tzw. funkcją społeczną. Równie jasnego postawienia sprawy, wymaga kwestia płatności podatków obrotowego i dochodowego przez zakłady pracy - właścicieli domów wypoczynkowo - wczasowych. Ta grupa podmiotów gospodarujących w usługach, broni się przed zrównaniem ich z przedsiębiorstwami turystycznymi co do zobowiązań wobec fiscusa, a wydaje się, że jest to nieuzasadnione oczekiwanie na przywileje.

Odrębnym zagadnieniem jest koordynacja działań eksploatacyjnych pomiędzy całym szeregiem przedsiębiorstw turystycznych. Mówimy tu już o fazie działalności eksploatacyjnej, czyli po przebrnięciu przez fazę trwania procesów inwestycyjnych. Ten wymóg i możliwość działań koordynacyjnych może być rozszerzony na przedsiębiorstwa nieturystyczne działające w regionie.

Działania koordynacyjne mogą obejmować:

- zaopatrzenie w artykuły żywnościowe,
- zaopatrzenie w materiały i przedmioty nietrwałe,
- wspólne punkty produkcji pieczywa, ciast, wędlin,
- wspólne pralnie,
- wspólne warsztaty naprawcze i konserwacyjne,
- wspólne przedsiębiorstwo remontowe,
- wspólna hodowla roślin ozdobnych i kwiatów,
- wspólny tabor i bazę transportu samochodowego.

Podjęcie takich działań, przynosi efekty potaniania kosztów uzyskiwania oraz przyspieszenie w czasie dostawy danego produktu i usługi. /Nie mówiąc o gwarancjach dla wysokiej jakości produktu lub usługi/.

Mówiąc o uczestnictwie w tym procesie kooperacyjnym przedsiębiorstw nieturystycznych, mamy na uwadze przedsiębiorstwa wyspecjalizowane w określonej produkcji i branży z zapleczem wytwórczym lub transportowym. Chodzi tu o zgranie szeregu czynności gospodarczych wykonywanych na rzecz ludności stałej z branżowo podobnymi działaniami przedsiębiorstw działających na rzecz turystów.

Odrębnym działem kooperacyjnym jest uzupełnianie się przedsiębiorstw turystycznych w rodzaju świadczonych usług. Rzeczą polega na specjalizacji jednego przedsiębiorstwa w określonej usłudze /żywienie, informatyka, przewodnictwo, organizacja imprez rozrywkowych/, z której korzysta inne współpracujące przedsiębiorstwo. /Mówiąc wyraźniej: - korzystają jego klienci/. Jest to ważna dziedzina współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami turystycznymi.

Do rzędu przedsiębiorstw turystycznych zaliczamy /choć z pewnym wahaniem/ przedsiębiorstwa prowadzące usługi sportowo -

rekreacyjne. Np. eksploatacja kąpielisk i plaż, organizacja wycieczek żeglarskich, organizacja polowań, wypożyczalnie sprzętu żeglarskiego i innego sprzętu sportowego. Współpraca z tymi przedsiębiorstwami typowych przedsiębiorstw hotelarskich, jest wielce ważna dla udanej obsługi potrzeb turystów. Są określone kanony takiej współpracy, które nie są przestrzegane i to w większości przypadków przez przedsiębiorstwa hotelarskie. /Najczęściej źródłem nieporozumień jest wysokość marż/.

Realizacja zasad kooperacji eksploatacyjnej pochłania za sobą stosowanie systemu marż, prowizji i narzutów. Jest to zespół problemów /pozornych/, których nieumiejętne rozwiązanie stanowi kość niezgody pomiędzy współpracującymi podmiotami. Wydaje się, że zawieranie umów szczegółowych pomiędzy partnerami współpracującymi, w ramach umów wzorcowych /ramowych/ stanowi najlepsze rozwiązanie tego problemu. Zasady naliczania marż i prowizji powinny być jasno określone przez umowy ramowe, stosowane przez wszystkie kooperujące przedsiębiorstwa na danym terenie. Pojawić się tu powinien koordynator szczebla wojewódzkiego lub miejskiego, który taką umowę opracuje i zaproponuje wszystkim współpracującym ze sobą partnerom.

Istotne jest wyznaczenie prawidłowej lokalizacji ośrodków kooperacji przedsiębiorstw turystycznych /oprócz tych, które powstaną na mocy samoistnych porozumień przedsiębiorstw./ Wydaje się, że właściwa była by lokalizacja takich ośrodków w 6-ciu miastach: Pisz, Ruciane, Nida, Giżycko, Mikołajki, Orzysz i ^{Mragowo} ~~Pisz~~. Pięć z nich są projektowanymi centrami rozrządowo-usługowymi, a wszystkie należą do ośrodków usług turystycznych 1-szej i 2-giej klasy. Sterowanie ruchem turystycznym.

Bezkolizyjność turystyki wobec innych gałęzi gospodarki i wobec ludności miejscowej polega, między innymi, na właściwym rozmieszczeniu ruchu turystycznego w obrębie regionu.

Tradycyjnym instrumentem oddziaływania na pożądaną alokację ruchu turystycznego jest baza usługowa. Szczególnie silne oddziaływanie na ruch turystyczny posiada baza noclegowa. Rozmieszczenie ruchu turystycznego, zgodnie z wytycznymi "Programu" na powierzchni regionu 3 515 km², przesądza wyznaczenie 135 miejscowości turystycznych, dosyć równomiernie rozrzuconych po całym terenie. Należy jednak nie zapominać, że ów "Program" przewiduje dosyć dużą koncentrację wszelkich obiektów usługowych, a więc i ruchu, w 13 -tu miejscowościach, należących do 1-go i 2-go stopnia ośrodków turystycznych. Posiadają one rangę zasięgu ponadregionalnego i lokalnego.

Owe 13 miejscowości, to przeważnie miasta, a ponadto to miejsce lokalizacji najbardziej atrakcyjnych walorów i urządzeń sportowo rekreacyjnych. W siedmiu miejscowościach, spośród owych 13-tu, w r. 2010 będzie 15 tys. miejsc noclegowych, a więc 1/3 ogółu miejsc noclegowych w regionie. Zlokalizowana tam będzie baza o najwyższym standardzie, w dużej części nastawiona na recepcję cudzoziemców. Wszystko to stanowi o przyciąganiu turystów i dużym ich skupieniu, szczególnie w okresie sezonu. Nie należy jednak pomijać w wyliczeniach ruchu osobowego w tych 13-tu miejscowościach obecności mieszkańców stałych oraz osób rekrutujących się z mieszkańców regionu, którzy odwiedzą te miejscowości dla wypoczynku codziennego lub świątecznego. Tak więc, miejscowości te mogą być narażone na przeciążenie, które wykluczy racjonalny wypoczynek wszystkich.

Powyższy przykład wskazuje na konieczność ustanowienia odpowiedniego organu władzy terenowej, samorządu terenowego lub wreszcie stowarzyszenia przedsiębiorstw turystycznych, które to organizacje podejmą świadome /swych celów i potencjalnych zagrożeń/sterowanie ruchem turystycznym. Literatura przedmiotu może dostarczyć wiele wskazań co do narzędzi oddziaływania i metod sterowania. Jedną z podstawowych tez mówi o tym, że tak jak obiekty noclegowe stanowią o koncentracji ruchu, tak prawidłowa lokalizacja urządzeń sportowo rekreacyjnych wpływa na jego wtórne rozproszenie.

Rozdział 6

Kwalifikowane kadry obsługi turystycznej

Etap eksploatacji obiektów turystycznych i jego powodzenie zależy w dużej mierze od fachowej kadry obsługi wszystkich owych obiektów.

W turystyce wykształciły się określone specjalizacje związane z rodzajem obiektów turystycznych. Do podstawowych specjalizacji należą :

- recepcjoniści hotelowi,
- pokojowe hotelowe,
- urzędnicy informacji turystycznej,
- urzędnicy biur podróży,
- piloci i przewodnicy,
- kelnerzy i kierownicy sal w restauracjach,
- organizatorzy i animatorzy imprez turystycznych.

Te ^{siedem} sześć grup pracowników obsługi turystycznej /poza specjalnościami nie związanymi z branżą, jak kierowcy, kucharze, zaopatrzeniowcy, ogrodnicy etc./ w istotny sposób warunkuje ~~pozi~~ poziom usług turystycznych. Wysoki standard obiektów podwyższa wymagania kwalifikacyjne kadry obsługowej.

W tym zakresie, odrębną kwestią jest władanie przez większość pracowników turystyki językami obcymi a przynajmniej jednym.

W rejonie WJM, będą się pojawiać cudzoziemcy w dużej ilości - przy spełnieniu wszystkich założeń inwestycyjnych, można przewidywać, że będzie to 20-30% ruchu turystycznego w sezonie letnim.

Szacunkowe obliczenia pozwalają ustalić zapotrzebowanie na następujące ilości pracowników turystyki, dla typowych obiektów turystycznych, w poszczególnych grupach specjalizacyjnych w sezonie roku 2010 :

- recepcjoniści /tylko w bazie ogólnodostępnej/ - 500 osób,
- pokoje hotelowe " " " " - 900 "
- urzędnicy informacji turystycznej - 30 "
- urzędnicy biur podróży /7 agencji/ - 35 "
- kelnerzy i kierownicy sal /tylko w specjalistycznych zakładach/ - 230 "
- przewodnicy - 120 "
- organizatorzy i animatorzy imprez - 70 "

Razem stanowi to zapotrzebowanie na ca 1900 osób pracowników branży turystycznej o wysokich kwalifikacjach w swoich zawodach.

Uzyskanie fachowców w tej ilości jest związane z dwoma uwarunkowaniami. Pierwszy to odpowiednie szkolenie, co najmniej w trzech różnych specjalnościach, w obrębie regionu WJM., lub w miastach związanych z tym regionem. Drugi to rozwiązywanie spraw bytowych dla owych 1.900 pracowników w okresie ich pracy, na terenie regionu /oczywiście w pobliżu miejsca pracy/. Drugi warunek wiąże się z rozstrzygnięciem alternatywy: praca stała-praca sezonowa. Zapewnienie warunków bytowych dotyczy pracowników sezonowych, bowiem pracownicy stali rekrutują się bądź z ludności miejscowej, bądź z grup, które ze względu na pracę, osiadły w regionie, a więc mają rozwiązane co najmniej sprawy mieszkania.

Wyłania się tu problem "importu" pracowników sezonowych z innych regionów Polski. Praca sezonowa nie skłania, tak osób rekrutujących się z ludności miejscowej, jak i przyjezdnych, do wiązania się na dłuższe okresy czasu, ani z usługami turystycznymi, ani z regionem. Tak więc problem kształcenia kadry turystycznej w obrębie regionu WJM., staje się nieaktualny o ile nie wzrośnie baza noclegowa a tym samym żywieniowa - stała do zdolności zatrudnienia powyżej 1.000 osób w ciągu całego roku.

Odrębne zagadnienie kadrowe wyłania się gdy mowa o obsłudze obiektów wypoczynkowych.

Konieczne kwalifikacje tej kadry są z reguły dużo mniejsze, aniżeli kadry obsługującej turystykę komercyjną, a często funkcje recepcjonistów i pokojowych wykonują pracownicy danego zakładu pracy, do którego należy ośrodek. To samo odnosi się do obiektów kolonijnych - tam z kolei pracuje niewykwalifikowana ludność miejscowa. Możemy założyć, że ogółem w tych dwóch grupach obiektów będzie pracować około 1.300 osób, Oczywiście również w sezonie. Uprzystępnienie domów wczasowo wypoczynkowych dla turystyki komercyjnej może spowodować zwiększone wymagania co do ich obsługi. Należy wziąć pod uwagę, że wykwalifikowana kadra dla tych obiektów będzie poszukiwana w ilości ca 500 osób. Oznaczało by to, że kadry kwalifikowanej, po odpowiednich szkołach zawodowych będzie potrzeba w regionie około 2.400.

Rodzaj niezbędnego szkolenia zawodowego dla 2.400 osób będzie zasadniczo zróżnicowany. Największa ilość kwalifikowanej kadry dotyczy personelu hotelarskiego /recepcjoniści, pokojowe lub porządkowi na campingach/ oraz kelnerów. Te dwie grupy stanowić będą razem wielkość ca 2.100 osób, z oczywistą przewagą personelu hotelarskiego.

W Olsztynie pracują dwie szkoły, które należy wziąć pod uwagę. Pomaturalna Szkoła Hotelarska oraz Technikum Gastronomiczne. Poziom obu tych placówek, w świetle wymagań dla kadry regionu WJM, powinien być podwyższony a program rozszerzony o naukę języków obcych.

Należy zdawać sobie sprawę, że obydwie te placówki nauczania wypuszczać będą co roku ca 60-80 absolwentów. W świetle powyższego, wydaje się słuszne, aby władze terenowe woj.suwalskiego zechciały zająć się korektą programów olsztyńskich szkół, oraz stworzeniem co najmniej dodatkowych klas w obu tych szkołach tak, aby zapewnić coroczny dopływ kwalifikowanej kadry

w ilości 100-120 osób.

Pozostaje kwestia naboru do olsztyńskich szkół młodzieży z terenu /co najmniej z 19 ośrodków rozwojowych turystyki/ regionu WJM., oraz zapewnienia absolwentom takich warunków płacowych w tym regionie, aby zechcieli wybrać właśnie tu miejsce pracy.

Rozdział 7

Efekty ekonomiczne rozwoju turystyki

Efekty ekonomiczne wynikające z rozwoju turystyki do wielkości przewidzianej "Programem" /wariant podstawowy makro/ możemy podzielić na niewymierne i wymierne.

Do niewymiernych należeć będą :

- zwiększone obroty punktów handlu i usług przeznaczonych dla obsługi ludności miejscowej,
- powstrzymanie migracji ludności poza region,
- porządek przestrzenny w gospodarce leśnej i wodnej regionu,
- akcje ochrony środowiska przyrodniczego regionu,
- wzbogacenie infrastruktury technicznej i sanitarnej regionu.

Efekty ekonomiczne wymierne podlegają podziałowi na te, które odczuwać będą władze terenowe /budżety terenowe/ i na takie, które dotyczyć będą ludności miejscowej /budżety domowe/.

Źródłem tych drugich są:

- pobierane opłaty za wynajem kwater prywatnych,
- pobierane opłaty za żywienie turystów,
- pensje pobierane z tytułu pracy w usługach turystycznych,
- dochody z tytułu sprzedaży artykułów spożywczych turystom.

W przypadku regionu WJM i zgodnie z założeniami "Programu" wyliczeniu konkretnej wartości w skali roku mogą

podlegać dwa pierwsze źródła; i tak w r.2010 kształtować się będą dla sezonu:

- opłaty za wynajem kwater prywatnych /4 tys.za nocleg/
1.120 mln.zł.
- opłaty za żywienie turystów /6 tys. za 1 posiłek
dziennie/ 1.680 mln.zł. x/

Obydwie liczby mogą podlegać daleko idącym korektom zależnie od wielu czynników, takich jak: czas trwania sezonu, wielkość bazy noclegowej przedsiębiorstw turystycznych, aktywność zakładów gastronomicznych uspołeczniionych i prywatnych, etc.

Niewyczerpaną pulą alimentującą korzyści materialne ludności miejscowej, płynące ze świadczenia usług turystycznych jest wielkość wskazana przez "Program" tej części ruchu turystycznego, która będąc w regionie, nie będzie korzystać z bazy noclegowej zorganizowanej. Jest to liczba dla roku 2010 - 385-400 tys. osób. Tak liczna rzesza turystów nie związana z żadnym obiektem turystycznym /poza domami letniskowymi/ może stanowić liczący się wolumen klienteli właśnie dla przechwycenia ich przez prywatnych kwaterodawców i prywatne stołówki. Trzeba do tego dodać, że obroty ludności miejscowej tym bardziej będą wzrastać, im skromniejsze będą nakłady na budowę nowych obiektów turystycznych. /Patrz rozdz. 4, dotyczący 3-ch wariantów inwestycji w zakresie bazy noclegowej/.

Efekty ekonomiczne kumulowane przez budżety terenowe

Do efektów ekonomicznych tej grupy należą wpływy do kas władz terenowych z następujących źródeł:

- podatki stałe /od nieruchomości, gruntowe, opłaty za wylesienie)
- opłaty dzierżawne,

x/ Obydwa ilorazy uwzględniają wynajmowanie 4.000 kwater /w tym 2.000 nierejestrowane/ oraz wydawanie 4.000 posiłków dziennie.

- wpłaty na rzecz funduszu rozwoju turystyki,
- opłaty miejscowe turystów,
- część zysków przedsiębiorstw turystycznych,
- podatki zmienne /od obrotu, od dochodu/.

Cztery pierwsze tytuły akwirowania wpłat od podmiotów gospodarujących w turystyce są jak dotychczas nieuregulowane pod względem prawnym /wymagalność, windykacja/, a jeżeli reguluje je odpowiedni przepis, to zostawia dowolność władzom terenowym w określaniu kwot.

Dwa ostatnie tytuły akwizycji "pieniądza turystycznego" stanowią istotę pod względem sumarycznej wartości i pod względem efektywności wynikającej z wzajemnego oddziaływania na siebie podmiotów gospodarujących i władz terenowych. Podstawą do obliczeń tak podatków zmiennych, jak i zysku przedsiębiorstw są roczne obroty owych przedsiębiorstw. Roczne obroty przedsiębiorstw stanowią wynikową szeregu czynników takich jak ceny, atrakcyjność regionu, dostępność do walorów przyrodniczych i kulturowych, poziom usług etc. Z tego krótkiego wyliczenia widać, że mnożne iloczynu - wartość obrotów - zależą tak od działań i staranności władz terenowych jak i kierownictwa przedsiębiorstw. A więc obroty zależą w dużej mierze od polityki turystycznej władz regionalnych, mniej lub bardziej uzgodnionej z wszystkimi usługodawcami, a w tym z branżowymi przedsiębiorstwami.

Dla obliczeń przypuszczalnych obrotów z racji świadczonych usług weźmiemy pod uwagę tylko bazę noclegową należącą do przedsiębiorstw i zakładów pracy, ~~oraz schroniska młodzieżowe,~~ wyłączając z puli ogólnej kolonie i obozowiska, kwatery prywatne ^{i schroniska młodzieżowe} oraz domki letniskowe. Oczywiście, nic nie wiemy o ilości i potencjale usługowym przedsiębiorstw, jednak można założyć, że tzw. "obiekty turystyczne" oraz domy wczasowo-wypoczynkowe będą

stanowić bazę materialną przyszłych przedsiębiorstw hotelarskich. Obliczenia będą prowadzone dla r.2010, zgodnie z założeniami i parametrami "Programu", a więc dla podstawowego wariantu makro. Uwzględniać będą wpływy z tytułu sprzedaży miejsc noclegowych tylko obywatelom polskim. /Nie są znane ceny dolarowe dla wszystkich rodzajów obiektów, ani przelicznik cen dolarowych na złote/.

Przyjmuje się następującą strukturę rodzajową bazy noclegowej: /struktura ze s. 72 skorygowana rodzajem bazy projektowanej/.

hotele, motele, domy wycieczkowe	-	1,8 tys. m.n.
	5,0 %	
pensjonaty	2,1 %	- 0,8 tys. m.n.
domki turystyczne	3,3 %	- 1,3 tys. m.n.
campingi i pola biwakowe	55,5 %	- 19,8 tys. m.n.
ośrodki czasowo-wypoczynkowe	33,3 %	- 11,9 tys. m.n.
sanatoria	1,4 %	- 0,5 tys. m.n.

razem	100,0 %	36,1 tys. m.n.

Dla poszczególnych rodzajów bazy przyjmuje się następujące ceny jednostkowe za 1 łóżko /przeciętne/ wg. cenników z listopada 1989, zakładając 80% frekwencję w sezonie letnim /3 miesiące/ i 50% frekwencję w sezonie zimowym /3 miesiące/.

Wpływy w sezonie letnim

rodzaj bazy	ilość łóżek w tys.	ceny jedn. w złotych	Ogółem 80 %
- hotele, motele domy wycieczkowe	1.800	10 tys.	1.296 mln.zł.
- pensjonaty	800	9 tys.	518 " "
- domki turystyczne	1.300	2,5 tys.	234 " "
- campingi i pola biwakowe	19.800	1,8 tys.	2.566 " "
- ośrodki czasowo- wypoczynkowe	11.900 x/	9 tys.	3.240 " "
- sanatoria	500	12 tys.	432 " "
Razem 36,1			8.286 mln.zł.
x/ do rachunku przyjęto sprzedaż komercyjną tylko 5 tys. miejsc.			

W sezonie zimowym, biorąc pod uwagę potencjał obsługowy hoteli, moteli domów wycieczkowych, pensjonatów, ośrodków wczasowo-wypoczynkowych /również w zmniejszonym wymiarze/ oraz sanatoria, obroty będą wahać się w granicach - 3.429 mln. złotych

W efekcie, obroty za 6 miesięcy eksploatacji bazy noclegowej komercyjnej /lub której usługi są sprzedawane na warunkach komercyjnych/ w ilości 36,1 tys. miejsc noclegowych wynosić będą 11.715 mln. zł. Kwota ta stanowić może podstawę do obliczeń dwóch wielkości: podatków zmiennych oraz części zysku pozostawianego w regionie.

Jeżeli przyjmiemy nie zmienione opodatkowania obrotów i zysków /obowiązujące w roku 1989/, to przy łącznym procentowym wymiarze 12% od obrotu, kasy budżetów terenowych, od przedsiębiorstw tylko z tytułu usług noclegowych, będą mogły w skali roku zainkasować kwotę ca 1.406 mln.zł. Do tego należy dodać opodatkowanie kwaterodawców prywatnych, które przy zastosowaniu tylko podatku obrotowego, wyniesie ca 112 mln. zł. Razem czyni to sumę przekraczającą półtora miliarda złotych.

Można założyć, że wysokość zysku wypracowana przez przedsiębiorstwa hotelarskie wyniesie około 5 % obrotu, co czyni sumę 585 mln. złotych. Zapewne część tej sumy pozostanie w regionie w charakterze różnych funduszy, a najważniejszy z nich: fundusz rozwoju poszczególnych przedsiębiorstw będzie wydatkowany na inwestycje uzupełniające bazę.

Trudność kalkulacji cen żywności /zmieniającej się z dnia na dzień/, pozwala tylko odnieść się do szacunku obrotów w gastronomiach turystycznych dokonanego w "Programie" . Na s. 313-314 podane są wielkości obrotów rocznych z tytułu żywienia turystów w gastronomicznych zakładach turystycznych. Przeprowadzając korektę właściwą dla roku 2010 oraz korektę

wynikającą ze zmiany cen żywności pomiędzy czerwcem 1988 r. a listopadem 1989 r., wartość obrotów możemy określić na ca 18 000 mil. złotych. Stosując te same wskaźniki dla obliczeń wpływów z tytułu podatków zmiennych i zysku, otrzymamy sumy: 3 600 mil. zł. wpływy z tytułu podatków, 900 mil. - zysk. ^{x/}

Wyliczone tu przybliżone sumy obrotów w zakresie noclegów - 11.715 mil. zł. oraz żywienia - 18.000 mil. zł. stanowić mogą podstawę dla wszelkich ustaleń dotyczących płac dla ludności miejscowej, zaopatrzenia w materiały i surowce realizowanego w regionie, produkcji pomocniczej dla zakładów hotelarskich i żywieniowych, etc. Chodzi tu o te wartości, które alimentowane przez wskazane sumy obrotów, stanowić będą o ^ożywieniu gospodarczym regionu i wzmożonym jego potencjale zatrudnienia, handlu, produkcji i usług wspomagających.

x/ Dezorientacja w zakresie odpłatności za używanie sprzętu sportowego i opłat za kąpieliska, plaże, miejsca postojowe w portach żeglarskich, etc., a przede wszystkim brak informacji co do możliwości zakupu sprzętu sportowego przez regionalne centra, nie pozwalają przeprowadzić nawet przybliżonej kalkulacji wpływów z tytułu świadczonych usług sportowych, rekreacyjnych i rozrywkowych. Nie mniej można założyć, że będą to liczące się setki milionów złotych w skali roku.

Z a k o ń c z e n i e

Przedstawione tu Studium realizacyjne oparte zostało na założeniu o słuszności 4-ch celów głównych zagospodarowania turystycznego regionu WJM. /Wstęp/, ale również na przypuszczeniu, że równoczesna ich realizacja nie będzie możliwa do roku 2000, a nawet do roku 2010, z przyczyn dosyć szeroko omówionych. Konsekwencją takiego toku rozumowania było wyłączenie propozycji etapowania realizacji różnych parametrów rozwoju turystyki w regionie /Rozdziały 2-gi i 3-ci/.

Wymierne efekty ekonomiczne dla regionu z tytułu usług turystycznych zostały obliczone w odniesieniu i przy uwzględnieniu wariantu makro, a więc tego, który zakłada realizację wszystkich zaprojektowanych inwestycji do r. 2010. Ma to swoje uzasadnienie i tłumaczy się następującą logiką.

Gospodarz turystyczny regionu /ktokolwiek by nim nie był/, albo inicjator maksymalizacji oferowanych usług turystycznych w obrębie WJM, powinien znać skalę tak trudności, jak i korzyści. Dopiero taka znajomość rzeczy pozwala na wybór wariantu optymalnego. Trudno twierdzić, że Studium to wyczerpało ilość możliwych wariantów realizacyjnych, a więc inwestycyjnych. Nie mniej pokazano w tej pracy jak można prowadzić politykę inwestycyjną nakierowaną na wybór określonych celów. Dokonanie takiego wyboru, jak i udzielenie preferencji dla realizacji jakiegoś wariantu inwestycyjnego zmusza decydentów do prowadzenia świadomej polityki turystycznej. Liczby określające skalę możliwych do uzyskania efektów ekonomicznych z racji świadczenia usług turystycznych stanowi^{cy} blok informacyjny /udokumentowany kalkulacją w przypadku usług hotelarskich/ o tym co można zyskać en bloc. Te liczby mogą podlegać

interpretacji i przystosowania ich do wybranego wariantu inwestycyjnego, oczywiście obniżając wartości obrotów, zysków, wymaganych podatków. Nie mniej zaproponowana tu metoda trójczłonowego podejmowania decyzji ma tę zaletę, że wahania przy wyznaczeniu każdego z członów, jako komplementarny proces myślowy, stanowi o podjęciu polityki turystycznej.

Zmiany gospodarczego systemu plus wyzwania kryzysu prowadzić będą do zwielokrotnienia przedsiębiorców turystycznych. Powstanie wiele firm, a w tym firmy z udziałem kapitału zagranicznego, każdy z tych podmiotów nastawiony na szybki i wysoki dochód. W konfrontacji z unikalnymi walorami regionu WJM., i to walorami wymagającymi stałej ochrony i kultywacji, to rozdrobnienie inicjatyw handlowo-usługowych stanowić może duże niebezpieczeństwo dla samej substancji turystycznej regionu, a ponad to dla jego środowiska przyrodniczego. Dlatego długodystansowa w swych przewidywaniach polityka turystyczna jest ze wszechmiar konieczna.

Założono tu, że wypośrodkowanie optymalnych rozwiązań pomiędzy takimi członami jak: cel rozwoju turystyki, poziom inwestycji i poziom korzyści ekonomicznych - to właśnie jest początek "politycznego" myślenia o turystyce w regionie WJM.

"ASPEKTY PRAWNE REALIZACJI ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO
WIELKICH JEZIOR MAZURSKICH.

/Ekspertyza prawna /

Badany temat od strony prawnej charakteryzuje się dużą złożonością. Złożoność ta wynika z jednej strony z faktu, że problem jest uzależniony od regulacji normatywnych zawartych w różnych dziedzinach czy nawet gałęziach prawa. Z drugiej strony - wspomniane regulacje w najbliższym czasie ulegać będą zasadniczym zmianom, których zakresu w chwili obecnej nie sposób jednoznacznie przewidzieć i ocenić. Najważniejszą zmianą będzie reforma struktury organów władzy lokalnej.

I. Najważniejsze akty normatywne związane z tematem:

- Z zakresu planowania przestrzennego:

1. Ustawa z dnia 12 VII 1984 r. o planowaniu przestrzennym - Dziennik Ustaw 35/1984 poz. 185 ze zmianą wprowadzoną ustawą z dnia 13 VII 1988 r. o zmianie ustawy o planowaniu przestrzennym - Dziennik Ustaw 24/1988 poz. 166.
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 VI 1985 r. w sprawie podziału inwestycji oraz zakresu zasad i trybu ustalania ich lokalizacji - Dziennik Ustaw 31/1985 poz. 140 ze zmianami wprowadzonymi przez rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 VIII 1988 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podziału inwestycji oraz zakresu, zasad i trybu ustalania ich lokalizacji - Dziennik Ustaw 33/1988 poz. 250
3. Rozporządzenie Ministra Administracji i Gospodarki Przestrzennej z dnia 3 I 1985 r. w sprawie warunków jakie powinny spełniać jednostki opracowujące plany zagospodarowania przestrzennego oraz przygotowania zawodowego do wykonywania funkcji w zakresie projektowania w planowaniu przestrzennym - Dziennik Ustaw 3/1985 poz. 14

4. Zarządzenie Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z dnia 15 X 1987 r. w sprawie zasad sporządzania projektów założeń do planów regionalnych, projektów tych planów oraz kontroli ich realizacji - Monitor Polski 31/1987 poz. 238

5. Zarządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 17 X 1988 r. w sprawie zasad sporządzania projektów założeń do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, projektów tych planów oraz kontroli ich realizacji. Monitor Polski 30/1988 poz. 269

- Z zakresu prawa budowlanego:

6. Ustawa z dnia 24 X 1974 r. prawo budowlane - Dziennik Ustaw 38/1974 poz. 239 z późniejszymi zmianami.

7. Rozporządzenie Ministra Administracji Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 3 VII 1980 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki - Dziennik Ustaw 17/1980 poz. 62 - zmienione przez Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 20 XII 1988 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki. Dziennik Ustaw 42/1988 poz. 333

8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 III 1975 r. w sprawie nadzoru techniczno-budowlanego - Dziennik Ustaw 8/1975 poz. 48

9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 20 II 1975 r. w sprawie nadzoru Urbanistyczno-budowlanego Dziennik Ustaw 8/1975 poz. 48 z późn. zm.

Z przedmiotowym tematem mogą pozostawać w związku inne jeszcze przepisy szczególne z zakresu prawa budowlanego dotyczące np, projektowania, finansowania budownictwa, czynności geodezyjnych /aktów takich jest około 60/.

- z zakresu prawa ochrony środowiska

10. Ustawa z dnia 31 I 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska
Dziennik Ustaw 3/1980 poz. 6 ze zmianami wprowadzonymi w ustawie
z dnia 27 IV 1989 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu
środowiska i ustawy prawo wodne - Dziennik Ustaw 26/1989 poz. 139
11. 12 rozporządzeń wykonawczych do ustawy o ochronie i kształtowaniu
środowiska z dnia 30 IX 1980 r. opublikowanych w Dzienniku Ustaw
24/1980 poz. 89-100
12. Ustawa z dnia 26 III 1982 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych
Dziennik Ustaw 11/1982 poz. 79
- z zakresu gospodarki gruntami
13. Ustawa z dnia 29 IV 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu
nieruchomości. Dziennik Ustaw 22/1985 poz. 99 - aktualny tekst
jednolity ustawy zamieszczony jest w Dzienniku Ustaw 14/1989
poz. 99 a także rozporządzenia wykonawcze do tej ustawy spośród
których najważniejszymi są:
14. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 IX 1985 r. w sprawie
szczegółowych zasad i trybu oddawania w użytkowanie wieczyste
gruntów i sprzedaży nieruchomości państwowych, kosztów i rozliczeń
z tym związanych oraz zarządzania sprzedanymi nieruchomościami.
Aktualny tekst jednolity - Dziennik Ustaw 14/1985 poz. 75
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 IX 1985 r. w sprawie
zasad i trybu ustalania opłat z tytułu użytkowania wieczystego,
zarządu i użytkowania gruntów.
Aktualny tekst jednolity - Dziennik Ustaw 14/1989 poz. 78
- z zakresu prawa wodnego
16. Ustawa z dnia 24 X 1974 r. - prawo wodne - Dziennik Ustaw 38/1974
ze zmianami wprowadzonymi przez ustawę z dnia 27 IV 1989 r. o zmianie
ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska i ustawy prawo wodne

Dziennik Ustaw 26/1989 poz. 139

- z zakresu ustrojowego prawa administracyjnego

17. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 XII 1985 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych. - Dziennik Ustaw 63/1985 poz. 330
18. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 XII 1985 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki - Dziennik Ustaw 63/1985 poz. 333
Rozporządzenie zachowuje znaczenie w związku z ustawą z dnia 23 X 1987 r. - p. 20
19. Ustawa z dnia 23 X 1987 r. o utworzeniu urzędu Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa. - Dziennik Ustaw 33/1987 poz. 173
20. Ustawa z dnia 23 X 1987 r. o utworzeniu Komitetu d/s Młodzieży i Kultury Fizycznej. Dziennik Ustaw 33/1987 poz. 179
21. Ustawa z dnia 23 X 1987 r. o zmianach w zakresie działania niektórych naczelnych i centralnych organów administracji państwowej. - Dziennik Ustaw 33/1987 poz. 180
22. Ustawa z dnia 20 VII 1983 r. o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego - aktualny tekst jednolity - Dziennik Ustaw 26/1988 poz. 183
23. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 XII 1987 r. w sprawie zasad organizacji i funkcjonowania urzędów terenowych organów administracji państwowej. - Dziennik Ustaw 40/1987 poz. 228
24. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 XII 1987 r. w sprawie określenia rodzajów spraw, których prowadzenie terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej mogą powierzać kierownikom państwowych przedsiębiorstw zakładów i instytucji podporządkowanych radzie narodowej oraz sposobu powierzania. Dziennik Ustaw 40/1987 poz. 229

- z zakresu zagadnień prawno-finansowych:

25. Uchwała Nr. 76 Rady Ministrów z dnia 23 VI 1983 r. w sprawie centralnego funduszu turystyki i wypoczynku oraz wojewódzkich funduszy turystyki i wypoczynku - Monitor Polski 23/1983 poz. 129
26. Ustawa z dnia 14 III 1985 r. o podatkach i opłatach lokalnych Dziennik Ustaw 12/1985 poz. 50
27. Ustawa z dnia 29 XII 1982 r. o urzędzie Ministra Finansów oraz urzędach i izbach skarbowych - Dziennik Ustaw 45/1982 poz. 289
28. Ustawa z dnia 16 XII 1972 r. o podatku dochodowym - tekst jednolity Dziennik Ustaw 43/1983 poz. 192
29. Ustawa z dnia 16 XII 1972 r. o podatku obrotowym - tekst jednolity Dziennik Ustaw 43/1983 poz. 191
30. Ustawa z dnia 31 I 1989 r. o podatku dochodowym od osób prawnych. Dziennik Ustaw 3/1989 poz. 12
31. Ustawa z dnia 31 I 1989 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym Dziennik Ustaw 3/1989 poz. 13
32. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 VI 1989 r. w sprawie stawek podatku obrotowego od osób fizycznych i osób prawnych nie będących jednostkami gospodarki uspołecznionej oraz ulg i zwolnień od tego podatku. Dziennik Ustaw 44/1989 poz. 242

- z zakresu reglamentacji działalności gospodarczej:

33. Ustawa z dnia 23 XII 1988 r. o działalności gospodarczej - Dziennik Ustaw 41/1988 poz. 324
34. Ustawa z dnia 23 XII 1988 r. o działalności gospodarczej z udziałem podmiotów zagranicznych - Dziennik Ustaw 41/1988 poz. 325.

II. PLANOWANIE PRZESTRZENNE I LOKALIZACJA INWESTYCJI TURYSTYCZNYCH.

1. Lokalizacja inwestycji turystycznych /obiektów hotelarskich i innych obiektów/ musi być ujęta w planach zagospodarowania przestrzennego

W ustawie z dnia 12 VII 1984 r. przewidziane są 4 rodzaje planów zagospodarowania przestrzennego z punktu widzenia zakresu terytorialnego:

- plan krajowy - obejmujący obszar kraju,
- plan regionalny - obejmujący województwo, jego część wykraczającą poza obszar jednego województwa,
- plan miejscowy - obejmujący obszar miasta, gminy, ich części, lub ich zespołów,
- plan obszaru funkcjonalnego - obejmujący obszar wyodrębniający się ze względu na spełnianie szczególnych funkcji społecznych, kulturalnych lub przyrodniczo-środowiskowych.

Wyda się, że obszar WJM ujęty będzie w planie regionalnym, ponieważ obejmuje obszar województwa i tylko w niewielkim zakresie wykracza on poza obszar województwa suwalskiego.

2. Zgodnie z art. 10 ustawy z 1984 r. opracowywanie planów zagospodarowania przestrzennego obejmuje 2 etapy:

- sporządzanie projektów założeń do planów oraz uchwalanie tych założeń,
- sporządzanie projektu planu i uchwalanie planu.

Projekt założeń do planu i plan regionalny uchwała wojewódzka rada narodowa na wniosek terenowego organu administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia wojewódzkiego/wojewody/.

Plan regionalny wykraczający poza obszar jednego województwa uchwalają zainteresowane wojewódzkie rady narodowe na wniosek terenowych organów administracji państwowej o właściwości

ogólnej /art16 ust.4/.

Rozwiązanie to ma o tyle znaczenie w przedmiotowym temacie, że obszar WJM obejmuje również 2 gminy w województwie olsztyńskim. Zgodnie z ustawą/art.11 ust.2 pkt.2/ organami właściwymi w sprawach projektów założeń do planów zagospodarowania przestrzennego oraz projektów tych planów są w odniesieniu do planów regionalnych terenowe organy administracji państwowej stopnia wojewódzkiego. Szczegółowe rozwiązania w tym zakresie określone są w zarządzeniu Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z dnia 15 X 1987 r. w sprawie zasad sporządzania projektów założeń do planów regionalnych, projektów tych planów oraz kontroli ich realizacji/Monitor Polski 31/1987 poz.238/

3. Zgodnie z art.35 ustawy lokalizacja inwestycji jednostki gospodarki społecznej oraz inwestycji/.../ usługowej i handlowej realizowanej przez inną jednostkę lub osobę fizyczną/.../ wymaga:
- udzielenia wskazań lokalizacyjnych na wniosek inwestora,
 - określenia warunków dla wybranego wariantu lokalizacji,
 - wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji.
4. W oparciu o § 1 ust.2 pkt.18 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 VI 1985 r. w sprawie podziału inwestycji oraz zakresu zasad i trybu ustalania ich lokalizacji, należy stwierdzić, że - budowa domów wczasowych, ośrodków turystycznych i wypoczynkowych oraz /.../ hoteli, moteli i ośrodków kempingowych to inwestycje budowlane o znaczeniu wojewódzkim.

Wskazań lokalizacyjnych w odniesieniu do tych inwestycji udzielają terenowe organy administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia wojewódzkiego/wojewodowie/ oni też wydają decyzje o

o lokalizacji inwestycji.

Rola terenowych organów administracji państwowej sprowadza się na tym odcinku do możliwości zgłoszenia negatywnych opinii do wskazań lokalizacyjnych. W przypadku ich wniesienia sprawę rozstrzyga Minister Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa.

W razie zakwestionowania wskazań lokalizacyjnych przez radę narodową stopnia podstawowego - sprawę sporną rozstrzyga wojewódzka rada narodowa.

W przepisach ustawy z dnia 13 VII 1984 r. i rozporządzenia z 27 VI 1985 r. określone są szczegółowo wymogi dotyczące wniosków o udzielenie wskazań lokalizacyjnych i decyzji lokalizacyjnej.

III. REALIZACJA INWESTYCJI TURYSTYCZNYCH.

1. Uczestnictwo czynne ze strony władzy lokalnej/ rady narodowe i terenowe organy administracji państwowej a w perspektywie samorząd terytorialny/ w realizacji inwestycji turystycznych na danym terenie może przyjmować różnorodne formy:

- realizacji przez terenowe organy administracji państwowej właściwe d/s planowania przestrzennego, budownictwa, urbanistyki i architektury uprawnień z zakresu nadzoru budowlanego w odniesieniu do inwestycji turystycznych,
- podejmowanie przez rady narodowe na danym terenie z własnej inicjatywy działań na rzecz realizacji inwestycji turystycznych,
- współdziałanie rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej na danym terenie z innymi podmiotami realizującymi inwestycje turystyczne.

2. Państwowy nadzór budowlany to nadzór nad przestrzeganiem norm określających zasady działania w zakresie budownictwa.

Jest to działalność administracyjna, która ma wpłynąć na to, aby nadzorowane organy i osoby wykonywały ciążące na nich z mocy prawa zadania, nie zaniedbywały obowiązków i nie przekraczały uprawnień. Organy tego nadzoru nie biorąc udziału w budowie i utrzymaniu obiektu budowlanego - są tym podmiotem prawa budowlanego, który ma określone uprawnienia w stosunku do uczestników procesu budowlanego i wpływa na jego zgodne z prawem ukształtowanie przez odpowiednie decyzje.

W zakresie nadzoru budowlanego terenowe organy administracji państwowej podejmują cały szereg działań władczych i niewładczych określonych w ustawie z dnia 24 X 1974 r. - prawo budowlane i rozporządzeniu z 20 II 1975 r. Do działań tych w szczególności należą:

a/udzielanie inwestorowi informacji o terenie/§ § 6,7,45 rozporządzenia

b/wydawanie decyzji o ustaleniu miejsca i warunków realizacji

inwestycji/art.20,21 ustawy i §§ 8-11 oraz 45 rozporządzenia/

c/zatwierdzanie planów realizacyjnych i ustalanie stref ochronnych

oraz wydawanie decyzji o sposobie ich zagospodarowania / art.

20 - 24 ustawy i § 45 rozporządzenia/,

d/wydawanie pozwoleń na budowę oraz decyzji określających warunki

i wymagania, które powinny być zachowane przy prowadzeniu robót.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 24 X 1974 r. prawo budowlane /art.28/ roboty budowlane można rozpocząć po uzyskaniu pozwolenia na budowę. Pozwolenie na budowę uprawnia do rozpoczęcia i wykonywania robót budowlanych. W razie potrzeby w pozwoleniu określa się warunki i wymagania, które powinny być zachowane przy prowadzeniu robót. W pozwoleniu na budowę mogą być jednocześnie rozstrzygnięte sprawy miejsca i warunków realizacji inwestycji budowlanej oraz urbanistycznego i architektonicznego zagospodarowania terenu inwestycji lub działki budowlanej.

Pozwolenie na budowę może być wydane wyłącznie jednostce organizacyjnej lub osobie, która wykaze prawo do dysponowania nieruchomością. Pozwolenie na budowę wydaje właściwy terenowy organ administracji państwowej. Organ wydający pozwolenie na budowę może badać prawidłowość rozwiązań technicznych projektów, a w razie potrzeby żądać od inwestora sprawdzenia tych projektów przez rzeczoznawców budowlanych. Pozwolenie na budowę może być wydane po uprzednim uzyskaniu wymaganego przepisami szczególnymi porozumienia, zgody lub pozwolenia innych organów administracji państwowej.

e/wydawanie decyzji określających prawo korzystania przy wykonywaniu robót budowlanych z należących do sąsiada terenu, budynku lub lokalu/art.35 ust.2 ustawy/

f/wykonywanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o prowadzeniu budowy/art.33-48 ustawy i §§ 28-31 oraz 51-53 rozporządzenia/,

g/wydawanie ewentualnych decyzji o wstrzymaniu robót budowlanych /art.36 ustawy/,

h/wydawanie decyzji nakazujących dokonanie zmian lub przeróbek wykonanego obiektu budowlanego, terenu nieruchomości lub strefy ochronnej /art.40 ustawy/.

i/wydawanie zezwoleń na czasowe wykorzystanie obiektu budowlanego, co do którego został wydany nakaz przymusowej rozbiórki. /art.49 ust.2 ustawy, § 32 i 54 rozporządzenia/,

j/przyjmowanie zaświadczeń o oddaniu do użytku obiektu budowlanego /art.49 ust.2 ustawy , §

k/wydawanie pozwoleń na użytkowanie/art.42 ust. 1-3 ustawy, § 39 i 59 rozporządzenia/,

l/wyrażanie zgody na zmianę sposobu użytkowania obiektu lub jego części/art.44 i 45 ustawy oraz § 42 i 58 rozporządzenia/.

m/wykonywanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów określających obowiązki właściciela lub zarządcy użytkowanego obiektu.

/§ 34 - 41 oraz 55 - 57 rozporządzenia/,

n/wydawanie decyzji nakazujących usunięcie nieodpowiedniego stanu technicznego, wyglądu lub nieodpowiedniego sposobu użytkowania obiektu budowlanego, w szczególności użytkowania go w sposób zagrażający środowisku/art.46 ustawy/.

3.Co się tyczy właściwości organów w zakresie państwowego nadzoru urbanistyczno-budowlanego, należy stwierdzić, że:

a/organem naczelnym jest Minister Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa działający na podstawie ustawy z dnia 23 X 1987 r.

b/w zakresie budownictwa osób fizycznych właściwe są terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej stopnia podstawowego, którymi są kierownicy właściwych wydziałów w urzędach miejskich lub odpowiednich służb w gminach w zakresie planowania przestrzennego, budownictwa, urbanistyki i architektury.

c/w zakresie pozostałego budownictwa państwowego, spółdzielczego i społecznego - terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej stopnia wojewódzkiego - czyli dyrektorzy odpowiednich wydziałów planowania przestrzennego, budownictwa, urbanistyki i architektury.

Organizacja urzędów terenowych określona jest w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 14 XII 1987 r. w sprawie organizacji i funkcjonowania urzędów w terenowych organów administracji państwowej. Właściwość organów określona w ustawie i przepisach wykonawczych może być jeszcze zmodyfikowana zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 XII 1987 r. w sprawie określenia rodzajów spraw, których prowadzenie terenowe organy administracji państwowej o właściwości szczególnej mogą powierzać kierownikom państwowych

przedsiębiorstw, zakładów i instytucji podporządkowanych radzie narodowej oraz sposobu powierzania.

Zgodnie z przepisami tego rozporządzenia terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej/kierownik właściwego wydziału w urzędzie - np. planowania przestrzennego, budownictwa urbanistyki i architektury/ może za zgodą terenowego organu administracji państwowej o właściwości ogólnej/wojewody, prezydenta, naczelnika/ powierzyć prowadzenie spraw należących do jego właściwości kierownikom państwowych przedsiębiorstw, zakładów i instytucji podporządkowanych radzie narodowej. Powierzenie może obejmować:

- prowadzenie określonych rodzajów spraw,
- opracowywanie informacji i analiz problemowych, ekspertyz oraz prognoz w zakresie powierzonego rodzaju spraw,
- wydawanie decyzji administracyjnych.

Powierzenie prowadzenia spraw następuje na czas nie określony w drodze porozumienia zawartego w formie pisemnej przez organ powierzający z kierownikiem jednostki.

W zakresie planowania przestrzennego, budownictwa, inwestycji, urbanistyki i architektury oraz nadzoru budowlanego przedmiotem porozumienia o prowadzeniu spraw mogą być:

- prowadzenie prac analitycznych, studialnych, programowych i planistycznych dotyczących społeczno-gospodarczego i przestrzennego rozwoju terenu,
- prowadzenie postępowania w zakresie wskazań i decyzji lokalizacyjnych, łącznie z przygotowaniem projektów umów w sprawie warunków realizacji inwestycji.

Z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 IV 1984 r. w sprawie określenia rodzajów przedsiębiorstw państwowych, zakładów i innych

jednostek państwowych podporządkowanych radom narodowym poszczególnych stopni/Dziennik Ustaw 25/1984 poz.127/ wynika, że w zakresie planowania przestrzennego i nadzoru budowlanego powierzenie prowadzenia spraw będzie występowało na szczeblu wojewódzkim a sprawy mogą być przekazywane:

- biurom planowania przestrzennego, pracownikom urbanistycznym, biurom projektów budownictwa ogólnego, komunalnego i rolniczego,
- wojewódzkim zakładom obsługi inwestycyjnej.

4. W zakresie podejmowania przez rady narodowe na danym terenie z własnej inicjatywy działań na rzecz realizacji inwestycji turystycznych - w przepisach ustrojowych/ustawa z dnia 20 VII 1983 r. o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego/znajdujemy tylko ogólne zapisy.

Zgodnie z art.27 ustawy zawierającym tylko ogólne zadania rad narodowych - sprawy obiektów sportowych i wypoczynkowych oraz przedsiębiorstw i instytucji turystycznych na danym terenie należą do właściwości wojewódzkich rad narodowych - natomiast sprawy utrzymania obiektów należących do placówek i instytucji turystycznych należą do właściwości rad narodowych stopnia podstawowego.

W celu realizacji swoich zadań/również w zakresie rozwoju turystyki/rady narodowe mogą podejmować uchwały, tworzyć terenowe fundusze celowe, a także powoływać przedsiębiorstwa terenowe. Wykonanie uchwał rad narodowych w tym przedmiocie należy do terenowych organów administracji państwowej jako organów wykonawczych i zarządzających rad.

5. W zakresie współdziałania rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej na danym terenie z innymi podmiotami

realizującymi inwestycje turystyczne - ustawą z 20 VII 1983 r. przewiduje możliwość podejmowania przez rady narodowe wspólnych przedsięwzięć z innymi podmiotami gospodarczymi w postaci:

- zawierania z nimi umowy zlecenia lub umowy o wykonanie określonych zadań,
- wnoszenia udziałów do spółek i spółdzielni,
- podejmowania innych form działalności gospodarczej przewidzianych w ustawach.

Rady narodowe mają również możliwość wpływania na działalność wszystkich podmiotów gospodarujących na danym terenie poprzez nakładanie na nie obowiązków opracowywania programów i planów rozwoju.

IV. ZAGADNIENIA PRAWNO-FINANSOWE ZWIĄZANE Z INWESTYCJAMI TURYSTYCZNYMI.

Zagadnienia prawno-finansowe wiążące się z przedmiotowym tematem sprowadzają się do kilku problemów:

- problem centralnych i terenowych funduszy związanych z finansowaniem obiektów turystycznych,
- problem podatków i opłat miejscowych/w tym opłata klimatyczna/,
- problem podatków od jednostek prowadzących na danym terenie działalność w zakresie turystyki.

1. W odniesieniu do centralnych i terenowych funduszy związanych z funkcjonowaniem obiektów turystycznych podstawowym aktem normatywnym jest uchwała Nr. 76 Rady Ministrów z dnia 23 VI 1983 r. w

sprawie centralnego funduszu turystyki i wypoczynku oraz wojewódzkich funduszy turystyki i wypoczynku. - Monitor Polski 23/1983

poz. 129. Zgodnie z postanowieniami uchwały:

Rady narodowe stopnia wojewódzkiego mogą tworzyć fundusze wojewódzkie

oraz określać cele, na które mogą być przeznaczone dochody z tych funduszków.

Dochodami funduszków wojewódzkich są między innymi:

- część zysków z terenowych gier liczbowych,
- dobrowolne wpłaty państwowych jednostek organizacyjnych, organizacji spółdzielczych i społecznych oraz spółek,
- wpłaty z tytułu działalności jednostek gospodarki nie uspołecznionej i osób prywatnych w dziedzinie turystyki i hotelarstwa,
- inne wpłaty.

Fundusze wojewódzkie mogą być zasilane ze środków funduszu centralnego w formie dotacji celowej oraz dotacją z budżetu terenowego.

Środkami funduszy wojewódzkich dysponują terenowe organy administracji państwowej stopnia wojewódzkiego.

Zasady i tryb finansowania inwestycji ze środków funduszu centralnego i funduszy wojewódzkich określają odrębne przepisy.

/Są to zarządzenia Ministra Finansów i przepisy instrukcji bankowych/

Środki funduszu centralnego mogą być przeznaczone między innymi na:

- zagospodarowanie turystyczno-wypoczynkowe kraju a w szczególności na finansowaniu inwestycji polegających na budownictwie i zakupie dóbr inwestycyjnych oraz kapitalnych remontów i rewaloryzacji obiektów budowlanych i urządzeń turystycznych w formie pożyczek lub dotacji,
- zasilanie w tym zakresie funduszków wojewódzkich w formie dotacji.

Dochodami funduszu centralnego są między innymi:

- dobrowolne wpłaty państwowych jednostek organizacyjnych, organizacji spółdzielczych i społecznych oraz spółek,
- spłaty pożyczek wraz z odsetkami udzielonych ze środków funduszu centralnego.

- inne wpłaty.

2. Kwestie taks klimatycznych do 1985 r. były przedmiotem osobnej regulacji prawnej. Aktualnie obowiązuje ustawa z dnia 14 III 1985 r. o podatkach i opłatach lokalnych. - Dziennik Ustaw 12/1985 poz. 50. Zgodnie z art. 15 ustawy OPŁATA MIEJSCOWA pobierana jest od osób fizycznych przebywających okresowo w celach wypoczynkowych, zdrowotnych lub turystycznych w miejscowościach posiadających korzystne właściwości klimatyczne, walory krajobrazowe oraz warunki umożliwiające pobyt osób w tych celach.

Rada narodowa stopnia wojewódzkiego na wniosek terenowego organu administracji państwowej o właściwości ogólnej stopnia wojewódzkiego uzgodniony z przewodniczącym GKT ustala miejscowości, w których pobiera się opłatę miejscową.

Rady narodowe stopnia podstawowego właściwe dla miejscowości, w których pobiera się opłatę miejscową określająienne stawki opłaty, zwolnienia i ulgi, formy płatności oraz sposób jej poboru, z tym, że dzienna stawka opłaty nie może przekroczyć 20 zł.

Rady narodowe stopnia podstawowego, na których terenie działania w dniu wejścia w życie ustawy funkcjonują na podstawie odrębnych przepisów fundusze celowe przeznaczone na rozwój bazy turystyczno-wypoczynkowej mogą podwyższyć opłatę terenową nie więcej jednak niż o 50 %.

3. Zagadnienie zobowiązań podatkowych od podmiotów prowadzących działalność gospodarczą/również w zakresie turystyki/ na danym terenie regulowane są przez cały szereg różnych przepisów.

Przepisy te ulegają ciągłym zmianom.

Właściwość organów w sprawach podatkowych określona jest w:

Ustawie z dnia 29 XII 1982 r. o urzędzie Ministra Finansów oraz urzędach i izbach skarbowych - Dziennik Ustaw 45/1982 poz.289
Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 XII 1982 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Finansów oraz uprawnień Ministra Finansów i podległych mu organów w zakresie kontroli finansowej. - Dziennik Ustaw 3/1983 poz.19

Zagadnienie zobowiązań podatkowych regulowane jest przez szereg przepisów szczegółowych. Podstawę stanowią 2 ustawy:

- ustawa z dnia 16 XII 1972 r. o podatku obrotowym - tekst jednolity Dziennik Ustaw 43/1983 poz.191
- ustawa z dnia 16 XII ¹⁸ o podatku dochodowym /również 1972 r./
tekst jednolity - Dziennik Ustaw 43/1983 poz.192

Zgodnie z postanowieniami pierwszej z wymienionych ustaw - opodatkowaniu p-odatkami obrotowym podlega działalność wytwórcza, usługowa i handlowa wykonywana na obszarze PRL przez osoby fizyczne oraz nie będące jednostkami gospodarki uspołecznionej osoby prawne i inne jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Podstawą obliczania podatku jest obrót, przez który rozumie się kwotę należną z tytułu świadczeń dokonanych w ramach działalności podlegającej opodatkowaniu wraz z odsetkami z tytułu świadczeń udzielanych na kredyt. Stawki podatku obrotowego wynoszą od obrotów z działalności usługowej i handlowej - 5 %.

Opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlegają osoby fizyczne i osoby prawne nie będące jednostkami gospodarki uspołecznionej od dochodów uzyskanych ze źródeł przychodów określonych w ustawie.

Źródłem przychodów jest między innymi działalność usługowa i handlowa.

W odniesieniu do jednostek gospodarki uspołecznionej obowiązuje ustawa z dnia 26 II 1982 r. o opodatkowaniu jednostek gospodarki uspołecznionej - tekst jednolity Dziennik Ustaw 8/1986 poz. 45. Zgodnie z przepisami ustawy jednostki gospodarki uspołecznionej opłacają takie podatki jak:

- obrotowy - opodatkowaniu podlega działalność gospodarcza polegająca również na świadczeniu usług. Stawka podatku obrotowego od usług wynosi 10 %

- podatek od nieruchomości - opodatkowaniu podlegają budynki i budowle przeznaczone na cele użytkowe oraz grunty z wyjątkiem gruntów przeznaczonych na cele rolnicze.

Stawka podatku wynosi rocznie w odniesieniu do budynków 2 % wartości będącej podstawą amortyzacji a w odniesieniu do gruntów 10 zł od 1 m² do 15 zł gdy grunty rolnicze zajęte są na cele nierolnicze.

- podatek dochodowy - podstawą opodatkowania jest zweryfikowany zysk bilansowy. Podatek dochodowy wynosi 65% podstawy opodatkowania.

Omawiane ustawy uległy w ostatnim czasie zasadniczym zmianom uchwalono:

- Ustawę z 31 I 1989 r. o podatku dochodowym od osób prawnych.

Dziennik Ustaw 3/1989 poz. 12. Zgodnie z tą ustawą podatek dochodowy wynosi 40 % podstawy opodatkowania.;

- Ustawę z dnia 31 I 1989 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym Dziennik Ustaw 3/1989 poz. 13

- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 VI 1989 r. w sprawie stawek podatku obrotowego od osób fizycznych i osób prawnych nie będących jednostkami gospodarki uspołecznionej oraz ulg i zwolnień od tego podatku. Dziennik Ustaw 44/1989 poz. 242

Przewiduje się, że w najbliższym czasie nastąpią kolejne zmiany prawa podatkowego.

4. Szereg postanowień o charakterze prawno-finansowym zawiera rozdział IV "planowanie i gospodarka finansowa" - ustawy z dnia 20 VII 1983 r. o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego. Zgodnie z postanowieniami tej ustawy:

Radny narodowe mogą uchwalać programy specjalne dla poszczególnych jednostek podziału terytorialnego lub ich grup/regionów/.

Zadania rad narodowych są finansowane z terenowych budżetów i funduszy celowych.

Radom narodowym mogą być przyznane dotacje celowe na finansowanie określonych zadań społecznych i gospodarczych.

Terenowe fundusze celowe są tworzone na podstawie odrębnych ustaw lub na podstawie ustawy o systemie rad.

Dla finansowania programów i zadań o charakterze szczególnym rady narodowe mogą tworzyć terenowe fundusze celowe, określając źródła dochodów i ich przeznaczenie.

Jednostki gospodarki uspołecznionej prowadzące działalność na danym terenie mogą przeznaczać na terenowe fundusze celowe część zysku pozostającego w ich dyspozycji.

V. REGLAMENTACJA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W ZAKRESIE TURYSTYKI.

Podstawowe znaczenie /od 1 I 1989 r./ mają w odniesieniu do reglamentacji działalności gospodarczej/również w zakresie turystyki/- 2 ustawy:

- ustawa z dnia 23 XII 1988 r. o działalności gospodarczej - Dziennik Ustaw 41/1988 poz. 324,

- ustawa z dnia 23 XII 1988 r. o działalności gospodarczej z udziałem podmiotów zagranicznych - Dziennik Ustaw 41/1988 poz. 325

Zgodnie z postanowieniami pierwszej z wymienionych ustaw:

Podjęcie działalności gospodarczej przez osoby fizyczne i jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej wymaga zgłoszenia do ewidencji działalności gospodarczej.

Organem ewidencyjnym jest terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach ewidencji działalności gospodarczej stopnia podstawowego./kierownik wydziału przemysłu i handlu/
Nadzór nad działalnością terenowych organów administracji państwowej o właściwości szczególnej w sprawach ewidencji działalności gospodarczej sprawuje minister właściwy d/s administracji/Minister Szef Urzędu Rady Ministrów/.

Organ ewidencyjny dokonuje wpisu do ewidencji działalności gospodarczej stosownie do zgłoszenia.

Organ ewidencyjny doręcza z urzędu podmiotowi gospodarczemu zaświadczenie o wpisie do ewidencji nie później niż w terminie 14 dni od dnia zgłoszenia, a kopię tego zaświadczenia przekazuje właściwemu organowi podatkowemu.

Zgodnie z przepisami drugiej z wymienionych ustaw:

Działalność gospodarcza z udziałem podmiotów zagranicznych na terytorium PRL może być prowadzona w formie spółek.

Utworzenie spółki wymaga zezwolenia, które oznacza zgodę na podjęcie określonej w nim działalności gospodarczej.

Zezwolenie wydaje na wniosek zainteresowanych podmiotów Prezes Agencji d/s Inwestycji Zagranicznych/centralny organ administracji państwowej d/s inwestycji zagranicznych działający przy Prezesie Rady Ministrów/.

VI. GOSPODARKA TERENAMI POD INWESTYCJE TURYSTYCZNE.

Kwestie związane z gospodarką terenami, ich dzierżawą oraz opłatami z tego tytułu unormowane są w ustawie z dnia 29 IV 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości oraz przepisach wykonawczych do tej ustawy. Zgodnie z przepisami ustawy:

1. Grunty państwowe niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej lub wykonywania innych zadań ustawowych albo statutowych są oddawane odpłatnie:

- państwowym jednostkom organizacyjnym w zarząd,
- organizacjom społecznym w użytkowanie.

Grunty państwowe są oddawane w użytkowanie wieczyste również osobom fizycznym oraz innym osobom prawnym.

2. Nieruchomości nie stanowiące własności państwowej organy administracji państwowej i inne państwowe jednostki organizacyjne oraz jednostki gospodarki uspołecznionej nabywają w drodze umowy zawieranej na zasadach ogólnych.

Osobom fizycznym mogą być oddawane w użytkowanie wieczyste również działki pod budowę domów mieszkalno-pensjonatowych i budynków przeznaczonych na pomieszczenia do prowadzenia działalności handlowej, usługowej .

3. Rada narodowa stopnia wojewódzkiego określa dla poszczególnych miejscowości szczegółowe zasady ustalania cen gruntów/.../ przy uwzględnieniu kosztów ich nabycia, oraz poziomu kosztów utrzymania ludności, a także aktualnie kształtujących się w obrocie gruntami cen/.../

Terenowy organ administracji państwowej w drodze decyzji ustala cenę

- gruntu - według zasad określonych przez właściwą radę narodową stopnia wojewódzkiego.

Na tej podstawie terenowy organ administracji państwowej określa wysokość opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste, zarząd lub użytkowanie gruntów państwowych.

Fierwsza opłata roczna wynosi 25 krotność opłaty rocznej określonej bez zastosowania obniżek. Pierwsza opłata za grunt oddany pod budowę domu letniskowego lub domu mieszkalno-pensjonatowego wynosi jednak 60-krotność opłaty rocznej.

VIII. WSPÓŁDZIAŁANIE W ZAKRESIE REALIZACJI INWESTYCJI TURYSTYCZNYCH.

Obowiązujące przepisy prawne przewidują cały szereg możliwości współdziałania pomiędzy różnymi podmiotami w zakresie realizacji inwestycji turystycznych.

1. Współdziałanie pomiędzy radami narodowymi i terenowymi organami administracji państwowej w poszczególnych jednostkach podziału terytorialnego przewiduje art. 31 ustawy z 20 VII 1983 r. o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego. Zgodnie z tym przepisem:

Rady narodowe mogą wykonywać swoje zadania we współdziałaniu z innymi, zwłaszcza sąsiednimi radami narodowymi. W tym celu rady narodowe mogą uchwalać wspólne programy przedsięwzięć społecznych, gospodarczych i kulturalnych oraz przestrzennego zagospodarowania określonego terenu, bądź zaspakajania potrzeb ludności.

Dla realizacji tych przedsięwzięć rady narodowe mogą w szczególności:

- zawierać porozumienia,
- gromadzić środki finansowe i rzeczowe dla wykonania zawartych porozumień,
- organizować czyny i prace społeczne,
- ustalać zasady wspólnego korzystania z obiektów i urządzeń,
- podejmować uchwały w sprawie tworzenia wspólnych przedsiębiorstw i zakładów.

2. Inny rodzaj współdziałania przewiduje/omówiony w rozdz. III/ art. 63 ustawy o systemie rad. Chodzi o współdziałanie rad narodowych z innymi podmiotami gospodarczymi i podejmowanie z nimi wspólnych przedsięwzięć.

3. Szerokie formy współdziałania pomiędzy różnymi podmiotami przewidują przepisy prawa gospodarczego a w szczególności kodeks cywilny, kodeks handlowy i ustawa z dnia 23 XII 1988 r. o działalności gospodarczej z udziałem podmiotów zagranicznych.

IX. WYBRANE PROBLEMY DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA.

Problematyka ochrony środowiska w związku z zadaniem jakim jest zagospodarowanie turystyczne wielkich jezior mazurskich to zagadnienie bardzo złożone, które jako takie mogłoby być przedmiotem osobnego obszernego opracowania.

W tym miejscu można jedynie wskazać na 2 najważniejsze kwestie, jakim są:

- ochrona gruntów rolnych i leśnych przed ich przeznaczeniem na cele nierolnicze i nieleśne,
- ochrona krajobrazu i ochrona przyrody.

1. Co się tyczy kwestii pierwszej - podstawowe znaczenia ma ustawa z dnia 26 III 1982 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych Dziennik Ustaw 11/1982 poz. 79 z późn. zm.

Zgodnie z przepisami ustawy - Na cele nierolnicze i nieleśne można przeznaczać przede wszystkim nieużytki, a w razie ich braku grunty o najniższej przydatności produkcyjnej w szczególności położone pomiędzy terenami na cele nierolnicze i nieleśne albo w bezpośrednim sąsiedztwie takich terenów.

Obszary gruntów przeznaczane na cele nierolnicze i nieleśne należy ograniczać do najmniejszych rozmiarów, niezbędnych do realizacji określonych celów.

Przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze i nieleśne można dokonać jedynie w ramach:

- planów zagospodarowania przestrzennego, gmin, miast oraz miast i gmin,
- lokalizacji inwestycji ustalonych przez naczelne organy administracji państwowej/.../

Podjęcie działań zmierzających do przeznaczenia gruntów na cele nierolnicze lub nieleśne wymaga wyrażenia zgody przez:

- Ministra Rolnictwa Gospodarki Żywnościowej i Leśnictwa w odniesieniu do gruntów stanowiących użytki rolne klasy I - IV, gruntów pod stawami rybnymi i innymi zbiornikami, gruntów zrekultywowanych na cele rolne, nieużytków stanowiących torfowiska, gruntów leśnych pozostających pod zarządem Ministra lub innych ministrów,
- wojewodę w pozostałych wypadkach.

Złożenie wniosku o zgodę na przeznaczenie gruntów na cele nierolnicze i nieleśne powinno nastąpić w terminie nie krótszym niż 3 lata przed zamierzonym wyłączeniem gruntów z produkcji.

Wyłączenie z produkcji gruntów przeznaczonych na cele nierolnicze i nieleśne może nastąpić tylko na podstawie decyzji naczelnika gminy, określającej warunki tego wyłączenia. W odniesieniu do gruntów pozostających pod zarządem Ministra Rolnictwa, Gospodarki Żywnościowej i Leśnictwa - decyzje takie wydaje wyznaczone przez niego jednostki organizacyjne.

Osoba wyłączająca grunty z produkcji obowiązane jest uiścić należność i opłaty roczne oraz, w odniesieniu do gruntów leśnych i zastrzeżonych, jednorazowe odszkodowanie w razie dokonania przedwczesnego wyrębu drzewostanu.

Podstawę wymiaru wysokości należności i opłat rocznych za grunty wyłączone z produkcji na cele nierolnicze i nieleśne, a także odszkodowania za przedwczesny wyręb drzewostanu, stanowi wartość korzyści produkcyjnych i przyrodniczych utraconych w wyniku tego wyłączenia. Za wyłączenie z produkcji lasów ochronnych należność i opłaty roczne podwyższa się o 50 %.

2. W odniesieniu do ochrony przyrody i krajobrazu główne ograniczenia inwestycyjne zawarte są w następujących aktach normatywnych:

- Ustawa z dnia 31 I 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska. Dziennik Ustaw 3/1980 poz. 6 z późn. zm. - stanowiąca ogólną podstawę ochrony,
- Ustawa z dnia 15 II 1962 r. o ochronie dóbr kultury i muzeach. Dziennik Ustaw 10/1962 poz. 48 z późn. zm. - dotycząca również ochrony budynków i obiektów folkloru,
- Ustawa z dnia 7 IV 1949 r. o ochronie przyrody - Dziennik Ustaw 25/1949 poz. 180 z późn. zm. - dotycząca nie tylko przyrody żywej ale również nieożywionej w tym wartości krajobrazowych.

Postanowienie tej ostatniej ustawy mają o tyle znaczenie, że na obszarze Wielkich Jezior Mazurskich występują: Mazurski Park Krajobrazowy, 18 rezerwatów przyrody i 120 pomników przyrody. Istotne znaczenie dla omawianego tematu ma również zarządzenie nr. 94 Przewodniczącego GKKEiT z dnia 31 XII 1969 r. w sprawie wytycznych dotyczących zasad zagospodarowania terenów przyległych do jezior i innych śródlądowych zbiorników wodnych o szczególnym znaczeniu dla turystyki/Dziennik Urzędowy GKKEiT Nr. 12 poz. 39/

Zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 7 IV 1949 r.:

Poddanie pod ochronę następuje między innymi przez:

- uznanie za pomniki przyrody poszczególnych tworów przyrody lub ich skupień,
- uznanie za rezerваты przyrody określonych obszarów, na których podlega ochronie całość przyrody, niektóre jej składniki lub estetyczne cechy krajobrazu.

Uznanie za pomnik przyrody następuje w drodze orzeczenia organu administracji państwowej właściwego do spraw ochrony przyrody stopnia wojewódzkiego a uznanie za rezerwat przyrody następuje

w drodze zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych.

Orzeczenia i zarządzenia jeżeli dotyczą przedmiotów znajdujących się pod zarządem organów administracji państwowej nie zespolonych z władzami administracji ogólnej lub organów przedsiębiorstw i instytucji państwowych - władze ochrony przyrody wydają w porozumieniu z właściwymi władzami lub organami.

W przypadkach uznania za pomnik lub rezerwat przyrody ograniczenia odpowiednio do przedmiotów i zadań ochrony przyrody mogą polegać na:

- czasowym lub nieograniczonym w czasie zakazie dokonywania wszelkich lub istotnych zmian przedmiotów,
- zakazie używania, użytkowania, uszkodzania i zanieczyszczania przedmiotów lub terenów,
- zakazie umieszczania na określonych przedmiotach lub na określonych terenach tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków oraz zakłócania ciszy,
- zakazie wznoszenia budowli w ogóle lub w określonym rozmiarze, charakterze i sposobie użytkowania, jak również wznoszenia i prowadzenia zakładów przemysłowych lub handlowych oraz urządzeń komunikacyjnych i innych urządzeń technicznych,
- regulowaniu dostępu do określonych przedmiotów lub określonych terenów wyjąwszy ich właścicieli, użytkowników i posiadaczy oraz ich domowników i najemnych pracowników.

Wydawanie powyższych zarządzeń co do rezerwatów przyrody - należy do właściwości władz ochrony przyrody stopnia wojewódzkiego a co do pomników przyrody - do właściwości władz ochrony przyrody stopnia podstawowego.

Wykonywanie czynności zakazanych lub podlegających ograniczeniu

może nastąpić na podstawie zezwoleń wydanych przez władzę, która wprowadziła odnośne ograniczenia.

Koncepcję tworzenia parków krajobrazowych wysunięto już w w połowie lat 60-tych. Brak jest jednak dotychczas osobnych przepisów ustawowych dotyczących ich tworzenia. W praktyce w II połowie lat 70-tych utworzono około 10 parków krajobrazowych w oparciu o przepisy prawne dotyczące planowania przestrzennego.

Kompetencje w zakresie utworzenia takiego parku zastrzeżone są do uchwał Wojewódzkich rad narodowych w ramach uchwalania planów zagospodarowania przestrzennego.

W dniu 8 XII 1977 r. powstał Mazurski Park Krajobrazowy obejmujący obszar ponad 46 tys.ha.

BIBLIOTEKA IT
Archiwum Państwowe
Naukowo-Badawczych

S T R E S Z C Z E N I E

opr.naukowo-badawczego pt. "Studium realizacyjne zagospodarowania turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich"

Ww opracowanie zostało wykonane w oparciu o "Program zagospodarowania turystycznego Wielkich Jezior Mazurskich" opracowany jako praca zbiorowa pod kierownictwem dr Andrzeja Jagusiewicza i jego celem było wykonanie scenariuszy realizacyjnych dla ww Programu.

Praca została wykonana zespołowo w następującym składzie:
mgr Henryk Legienis - odpowiedzialny za całość opracowania oraz wykonawca scenariuszy realizacyjnych,
dr Michał Stalski - wykonawca ekspertyzy ekonomicznej,
dr Piotr Krzysztof Walczuk - wykonawca ekspertyzy prawnej.
Konsultantami ww opracowania byli prof.dr hab. Jerzy Kruczała oraz doc. Belesław Libicki - wykonawca recenzji do ekspertyz.

Na całość merytoryczną składają się :

1. Scenariusze realizacyjne zawierające.

- scenariusz realizacyjny dla obiektów nowych/inwestycji/ w zakresie poszczególnych szczebli oraz z wyszczególnieniem tych inwestycji wg gmin.
- scenariusz realizacyjny dla obiektów przewidzianych do adaptacji na cele turystyczne z wykazem tych obiektów wg gmin.
- scenariusz realizacyjny dla obiektów turystyczno-wczasowych przewidzianych do likwidacji wraz z wykazem ilościowym wg gmin.
- wyszczególnienie potencjalnych podmiotów realizacyjnych mogących uczestniczyć w procesie zagospodarowania turystycznego,
- wyszczególnienie instrumentów finansowo-ekonomicznych niezbędnych przy realizacji Programu:
 - a/ zasady finansowania inwestycji,
 - b/ sprawy wykonawstwa budowlanego,
 - c/ sprawy zabezpieczenia kadr dla nowo wzniesionych i zaadaptowanych obiektów turystyczno-wczasowych.

2. Aspekty ekonomiczne/ekspertyza/ zawiera:

- określenie najważniejszych metod realizacji inwestycji, efektów ekonomicznych oraz kosztów. Ponadto ekspertyza zawiera kilka wariantów realizacyjnych dla omawianych tu inwestycji.

3. Aspekty prawne/ekspertyza/ zawiera:

- kompetencje i uprawnienia podmiotów realizacyjnych uczestniczących

w procesie realizacyjnym programu zagospodarowania turystycznego
Wielkich Jezior Mazurskich m.in. sprawy lokalizacyjne, zagospodarowania
ekonomiczno - budżetowe, koordynacji przedsięwzięć oraz z zakresu
ochrony środowiska naturalnego.